

SPRÁVA KRNAP

Správa krkonošského národního parku

ROČENKA

2021

1. KRKONOŠSKÝ NÁRODNÍ PARK ENCYKLOPEDIČKY

Krkonoše

- krystalické pohoří prvohorního stáří o rozloze 721 km² (jižní česká část 454 km², severní polská část 177 km²)
- rozpětí nadmořských výšek od 400 po 1 603 m n. m. (vrchol Sněžky, nejvyšší česká hora)
- geologickou stavbu určují krystalické břidlice (svory, fylity, kvarcity) a krkonošská žula
- výrazné pozůstatky čtvrtohorního zalednění a působení periglaciálního klimatu – ledovcové kary a trogy, morény, ledovcová jezera, mrazem třídné půdy, tory, periglaciální sutě, kryoplanáčnické terasy
- pramenná oblast Labe, Úpy, Jizerky a Mumlavy, na polské straně Kamienna, Wrzosówka, Podgórna, Lomnica a Jedlica; výrazné vodopády, obří hrnce
- chladné a vlhké oceánické podnebí, převládající západní větry, teplota +6 °C až 0 °C, srážky od 800 mm na úpatí až po 1 600 mm na hřebenech; sněhová pokrývka 100 až 300 cm, na hřebenech zůstává ležet až 180 dní; 50 aktivních lavinových drah
- 4 vegetační výškové stupně (submontánní mezi 400 až 800 m n. m., montánní mezi 800 až 1 200 m n. m., subalpínský mezi 1 200 až 1 450 m n. m. a alpínský mezi 1 450 až 1 603 m n. m.)
- krkonošská arкто-alpínská tundra v subalpínském a alpínském stupni je unikátním dokladem opakovaného propojení severské a alpské přírody na hřebenech Krkonoš v průběhu několika zalednění Evropy koncem třetihor a ve čtvrtohorách
- přes 1 300 druhů cévnatých rostlin a téměř 300 druhů obratlovců (převážně ptačích druhů); vysoký počet glaciálních reliktních a krkonošských endemitů
- k nejvýznamnějším ekosystémům patří listnaté, smíšené a horské smrkové lesy, porosty kleče, květnaté horské louky, severské smilkové louky, alpínské vyfoukávané trávníky, křivolesy a alpínské nivy na lavinových drahách, hřebenová severská rašeliniště

Krkonošský národní park

- Krkonošský národní park (KRNAP) zřízen v roce 1963 na rozloze 550 km² vč. ochranného pásma, na polské straně hor zřízen Karkonoský Park Narodowy (KPN) již v roce 1959 na rozloze 56 km²; Správa KRNAP sídlí ve Vrchlabí, Dyrekcja KPN v Jelení Hoře – Sobieszowě
- nová „managementová“ zonace rozděluje území národního parku dle aktuálního stavu a cíle na: zónu přírodní – 7 327,6 ha, zónu přírodě blízkou – 8 106,8 ha, zónu soustředěné péče – 20 702,3 ha a zónu kulturní krajiny – 183,7 ha
- od roku 1992 jsou Krkonoše zařazeny do mezinárodní sítě biosférických rezervací UNESCO jako bilaterální biosférická rezervace Krkonoše/Karkonosze; severská rašeliniště na hřebenech jsou zařazena do seznamu mokřadů mezinárodního významu v rámci Ramsarské konvence; celé Krkonoše jsou uvedeny mezi významnými ornitologickými lokalitami v Evropě (IBA)
- na české straně Krkonoš se rozkládají katastry 29 obcí
- počet trvale bydlících obyvatel v obou parcích je přibližně 27 000, na území horské části Krkonoš se nachází přibližně 6 000 trvale obydlených nebo rekreačních objektů, z toho v národních parcích asi 1 500

- aktuální čísla ukazují, že Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo navštíví 3,8 milionu lidí a stráví zde téměř 11,9 milionu osobodní; oba národní parky tak patří mezi nejnavštěvovanější evropská chráněná území.
- síť turistických cest na české straně Krkonoš má celkovou délku přibližně 700 km, v provozu je cca 400 lyžařských vleků a lanovek a přibližně stejný počet sjezdových tratí a lyžařských svahů
- podrobné informace o území KRNAP a všech aktuálních událostech lze získat v síti informačních středisek, která jsou v Peci pod Sněžkou, ve Vrchlabí, ve Špindlerově Mlýně a v Harrachově

2. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SPRÁVY KRNAP

Charakteristika Správy KRNAP a její hlavní činnosti

- Správa KRNAP je příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem životního prostředí ČR. Sídlí ve Vrchlabí (Dobrovského čp. 3). V regionu Krkonoš má řadu detašovaných pracovišť. V čele Správy je ředitel, jmenovaný do funkce ministrem životního prostředí.
- Správa KRNAP je odbornou organizací pro ochranu přírody, zabezpečení strážní, kontrolní a informační služby, provádění sanačních a údržbářských prací a kulturně-výchovné činnosti pro území národního parku (NP) a jeho ochranného pásma (OP). Současně provádí hospodářskou činnost v lesích.
- Posláním Správy je zajistit uchování a zlepšení přírodního prostředí NP a jeho OP, zejména ochranu či obnovu samořídících funkcí přírodních systémů, přísnou ochranu krkonošské flóry a fauny, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů a využití území NP a OP k ekologicky únosné turistice a rekreaci nezhoršující životní prostředí.

Těmto činnostem odpovídá organizační struktura Správy KRNAP (viz schéma na str. 5), podle níž je organizace členěna na čtyři samostatné odbory:

Odbor péče o národní park

Odbor státní správy

Odbor vnějších vztahů

Odbor vnitřních věcí

Z hlavních činností jednotlivých odborů

Odbor péče o národní park

- systematický průzkum, inventarizace a monitoring vývoje přírodního fondu
- koordinace výzkumu přírodního fondu a účast v národních a mezinárodních výzkumných projektech
- management významných přírodovědných lokalit
- záchrana genofondu in situ a ex situ, vč. provozu útulku pro hendikepované organismy
- vyhodnocování forem využívání území NP a jeho OP
- koncipování plánu péče o NP a jeho OP a koordinace jeho plnění
- odborné posudky a poradenská činnost
- povolování vstupu do I. a II. zóny NP a zvláště chráněných území
- vydávání sborníku vědeckých prací OPERA CORCONTICA
- správa, hospodaření a ochrana lesních pozemků a lesních porostů na nich rostoucích, včetně lesních cest, provozních budov – staveb sloužících k zajištění lesního hospodaření
- zajištění (dodavatelsky nebo ve vlastní režii) veškerých činností zabezpečujících optimální plnění všech funkcí lesů na území NP a jeho OP
- péče o genofond lesních dřevin
- správa určených drobných vodních toků a vodohospodářských děl, zajišťování lesnicko-technických meliorací a hrazení bystřin

- plnění výkonu práva myslivosti a rybářství
- dohled a inspekční činnost v terénu
- údržba turistických horských cest
- vybavení terénu pro návštěvníky
- regulace provozu motorových vozidel
- práce s návštěvníky, exkurze, přednášky

ŘEDITEL 1

Interní auditor 1

100	kancelář ředitele (KR)	8					
120	odd. kanceláře ředitele	4					
	vedoucí oddělení organizační pracovník	1					
	technik BOZP	2					
110	odd. právní	4					
	vedoucí odd. - právník	1					
	odborný pracovník	3					
200	odbor vnitřních věcí (OVV)	64					
	náměstek – vedoucí OVV/ organizační pracovníce	1					
210	odd. ekonomiky	10					
	vedoucí oddělení účetní	1					
	provvozní ek. prac.	8					
220	odd. správy majetku	6					
	vedoucí oddělení referent správy majetku	1					
		5					
230	odd. služeb	30					
	vedoucí oddělení	1					
231	prac. Informatiky a GIS	1					
	vedoucí pracoviště referent informatiky	5					
232	prac. dřevotřísky	1					
	vedoucí pracoviště	6					
	ředitel	1					
	údržbař – strojař	1					
	účetní	1					
233	prac. logistiky a autocaravany	1					
	vedoucí pracoviště	1					
	účetní	1					
	mistr opravy	1					
234	prac. údržby a ostrahy	1,5					
	vrátná	7,5					
	dělník	1					
235	prac. spisoř. služby	1					
	odborný pracovník spisová manipulantka	1					
240	odd. investic	10					
	vedoucí odd.	1					
	referent investic	3					
	odborný pracovník organizační pracovník	1					
241	prac. správy budov	1					
	vedoucí pracoviště referent správy budov elektrikař	1					
	truhlář	1					
250	odd. projektového řízení	3					
	vedoucí odd.	1					
	odborný pracovník	2					
260	odd. personální a mzdové	3					
	ved. odd. - personalistka	1					
	mzdová účetní	2					
300	odbor péče o NP (OPNP)	105					
	náměstek – ved. OPNP organizační pracovníce	1					
310	odd. ochrany přírody	15,5					
	vedoucí oddělení organizační pracovník	1					
	odborný pracovník chovatel zvěře	13					
		0,5					
320	odd. obytný	2					
	vedoucí oddělení odborný pracovník	1					
330	odd. péče o lesní ekosystémy	85,3					
	vedoucí oddělení odborný pracovník	1					
		6					
331	ÚP Harrachov	12,4					
	vedoucí pracoviště	1					
	technik	1					
	lesní	7					
	stražce	3					
	uklizečka	0,4					
332	ÚP Rezek	12,25					
	vedoucí pracoviště	1					
	technik	1					
	lesní	2					
	stražce	0,25					
	uklizečka	0,25					
333	ÚP Spindlerův Mlýn	12,25					
	vedoucí pracoviště	1					
	technik	7					
	lesní	1					
	stražce	3					
	uklizečka	0,25					
334	ÚP Černý Důl	13,25					
	vedoucí pracoviště	1					
	technik	1					
	lesní	7					
	stražce	3					
	lesní mechanizátor	1					
	uklizečka	0,25					
335	ÚP Pec pod Sněžkou	13,65					
	vedoucí pracoviště	1					
	technik	1					
	lesní	7					
	stražce	3					
	domovník	1,25					
	uklizečka	0,4					
336	ÚP Horní Maršov	14,5					
	vedoucí pracoviště	1					
	technik	1					
	lesní	8					
	stražce	3					
	lesní mechanizátor	1					
	uklizečka	0,5					
400	odbor státní správy (OSS)	14					
	náměstek – vedoucí OSS právník	1					
	organizační pracovníce	2					
	odborný pracovník	10					
500	odbor vnějších vztahů (OVVZ)	52					
	náměstek – vedoucí OVVZ/ odborný pracovník	1					
510	odd. styku s veřejností	13					
	vedoucí oddělení	1					
511	prac. ekologické výchovy	1					
	vedoucí pracoviště odborný pracovník	1					
		4,5					
512	prac. propagace	1					
	webmaster fotograf	1					
513	prac. časopisu Krkonoše	1					
	– Jizerské hory odborný pracovník	1					
	seriadaktor	1,5					
	redaktor – grafik	1					
520	odd. péče o návštěvníky	37					
	vedoucí oddělení	1					
521	prac. IC a HIC Vrchlabí	1					
	vedoucí pracoviště IC Spindlerův Mlýn - provvozní ek. prac.	2					
	IC Harrachov - provvozní ek. prac.	2					
	IC Pec pod Sněžkou - provvozní ek. prac.	2					
	IC Vrchlabí - provvozní ek. prac.	3					
523	KM Vrchlabí	6					
	odborný pracovník restaurátor-konzervátor	2					
	knihovnik	1					
	provvozní ek. prac.	2					
	průvodce	2,5					
524	KM Jilemnice	3					
	vedoucí pracoviště odborný pracovník	1					
	provvozní ek. prac.	1,5					
	uklizečka	1					
	průvodce	1					
525	KM Paseky n.Új.	1					
	odborný pracovník průvodce	1					
526	Expozice Šindelka	1,5					
	provvozní ek. prac.	1,5					
	uklizečka	0,5					

Organizační struktura
Správy Krkonošského národního parku

Celkem zaměstnanci: 245
Aktualizováno k: 20.03.2019

Odbor státní správy

- výkon státní správy dle zákona o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb., v platném znění) na území KRNAP a jeho OP
- výkon státní správy dle zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě (č. 167/2008 Sb., v platném znění) na území KRNAP a jeho OP
- výkon státní správy dle zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (č. 334/1992 Sb., v platném znění) pouze na území KRNAP
- výkon státní správy dle zákona o myslivosti (č. 449/2001 Sb., v platném znění) pouze na území KRNAP
- výkon státní správy dle zákona o rybářství (č. 99/2004 Sb., v platném znění) pouze na území KRNAP
- funkce dotčeného orgánu státní správy pro úseky, kde jsou výkonem státní správy pověřeny stavební úřady, vodohospodářské úřady, báňské úřady apod. (např. stavební činnost, vodní hospodářství, odpady, lesní hospodářství, změny kultur pozemků a další)
- v rámci vymezených kompetencí vydává závazná stanoviska a vede samostatná správní řízení ukončená správními rozhodnutími
- normotvorná činnost, tj. vydávání nařízení Správy KRNAP

Odbor vnějších vztahů

- vydávání měsíčníku KRKONOŠE – JIZERSKÉ HORY
- správa fotoarchivu
- sbírkotvorná činnost vč. evidence, preparace, konzervace a restaurace sbírkového fondu
- správa regionální a studijní knihovny
- výzkum a průzkum regionu na úseku historie, etnografie a přírodních věd
- prezentace muzejní činnosti a sbírkového fondu prostřednictvím výstav, expozic a publikací
- vzdělávací programy, přednášky a exkurze pro děti, mládež, dospělé návštěvníky a obyvatele Krkonoš
- soutěže, letní tábory a aktivity mládeže, stanice Mladých ochránců přírody
- propagační a ediční činnost, audiovizuální programy, návrhy informačního vybavení terénu
- zajišťování činnosti sítě stálých a sezonních informačních středisek

Odbor vnitřních věcí

- plánování a financování všech činností Správy KRNAP
- účetnictví, mzdy a fakturační činnost
- správa a ochrana majetku
- investiční činnost, údržba budov a staveb
- vnitropodniková doprava
- tvorba informačních databází a jejich využívání pomocí GIS
- výměna informací a materiálů v rámci institucí v ČR a zahraničí
- odborný a technický servis počítačové sítě Správy KRNAP
- provozování vlastní domovské stránky Správy KRNAP (www.krnep.cz) a interní verze [www](http://www.krnep.cz) pro vnitřní komunikaci v rámci Správy KRNAP

3. OCHRANA PŘÍRODY

Návštěvnost v roce 2021

Martin Erlebach

Správa KRNP soustavně monitoruje prostřednictvím projektů POPFK a OPŽP intenzitu návštěvnosti vrcholových a zároveň nejhroženějších partií Krkonoš prostřednictvím automatických sčítacích zařízení, která denně poskytují aktuální data o pohybu osob v území. Data za loňský rok poskytují zajímavá fakta. Návštěvnost byla velmi vysoká, v podzimních měsících jsme dokonce zaregistrovali dosavadní maximální návštěvnost. Nejzatíženějším místy jsou vrchol Sněžky, pramen Labe a Úpské rašeliniště. Stoupá obliba večerních a nočních návštěv hřebenů hor. Kromě vysokého počtu pěších návštěvníků jsme v uplynulém roce zaznamenali vysoký počet cyklistů. V této cílové skupině stoupá počet uživatelů elektrokol. Intenzita automobilové dopravy v KRNP se dlouhodobě udržuje na stejné úrovni.

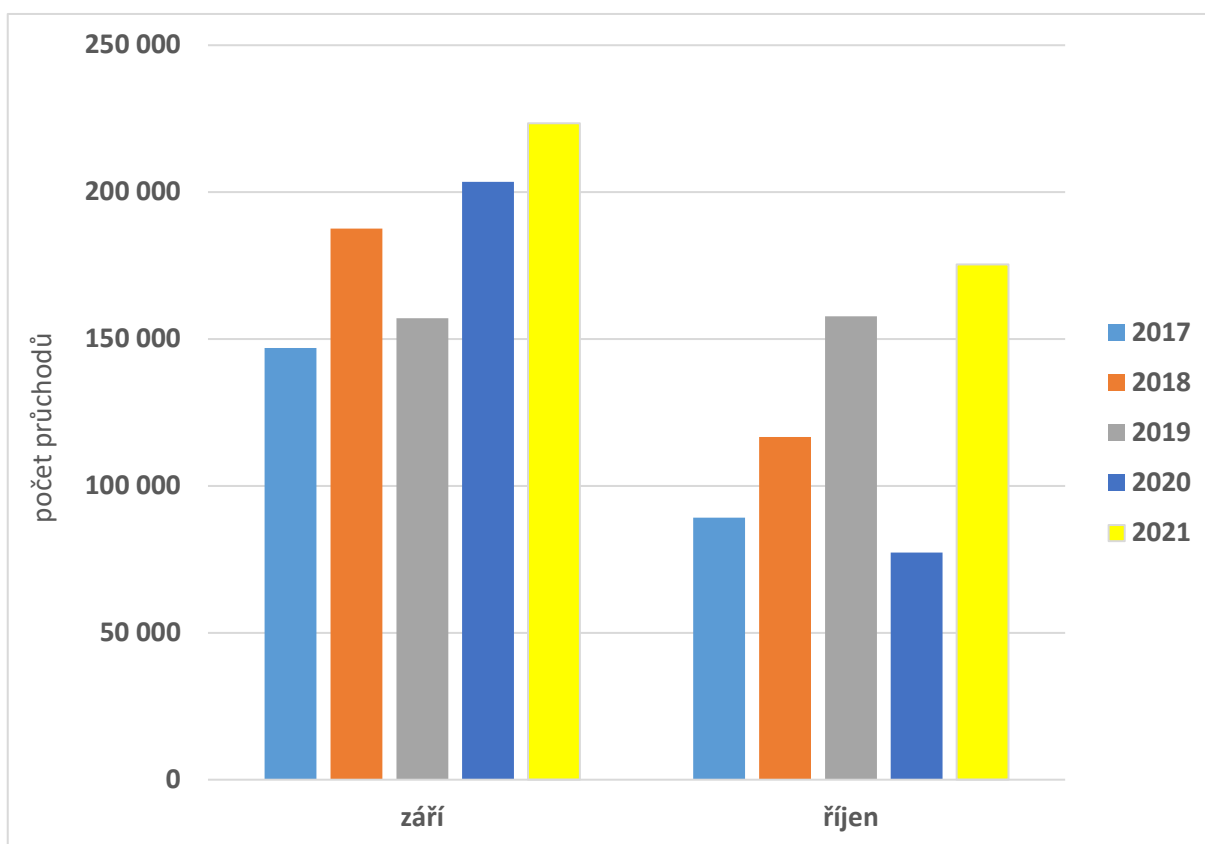
Uplynulé léto (červenec–srpen) bylo turisticky velmi intenzivní, avšak nedosahovalo extrémních hodnot z roku 2020. Očekávání však předčil závěr sezony (září–říjen), kdy byla za toto období na základě detekovaných průchodů/průjezdů zjištěna dosavadní maximální návštěvnost (obr. 1). V celkovém součtu detekovaných průchodů/průjezdů tak uplynulá letní sezona 2021 (červenec–říjen) vykazuje vyšší počet průchodů než dosavadní rekordní rok 2020 (obr. 2). Podíl podzimní návštěvnosti v celé historii sledování, tedy od roku 2012, dosud nedosahoval takových hodnot (obr. 3). Kromě přetrvávajících covidových opatření v podobě omezení zahraničního cestovního ruchu a zvýšení intenzity cestovního ruchu domácího, který směřuje zejména do přírodně atraktivních lokalit, se na vysoké podzimní návštěvnosti podílelo i celkem teplé počasí bez výrazných dlouhodobých srážek. To se projevilo zejména o víkendech, kdy jsme na řadě míst zaznamenali nejvyšší intenzitu pohybů osob za celý sledovaný rok. Nejfrekventovanějším dnem celé sezony byla neděle 26. září.

Kromě vysokého počtu pěších návštěvníků jsme v uplynulém roce mohli odečíst rovněž velmi vysoký počet cyklistů. Přestože počty detekovaných průjezdů cyklistů nedosahují hodnot z roku 2020, můžeme v Krkonoších i nadále pozorovat postupný rostoucí trend v oblíbě této sportovní aktivity (obr. 4). Na základě pozorování víme, že tento růst je zapříčiněn především uživateli elektrokol, jejichž počty neustále stoupají. Automobilová doprava v národním parku vykazuje dlouhodobě stabilní intenzitu, která je rovnoměrně rozložena do jednotlivých měsíců (obr. 5). Nejvyšší počty průjezdů na území národního parku zaznamenáváme na trase Špindlerův Mlýn–Špindlerovka, a to v průměru 400–500 obousměrných průjezdů za den. V posledním říjnovém víkendu to bylo i přes 700 průjezdů za den.

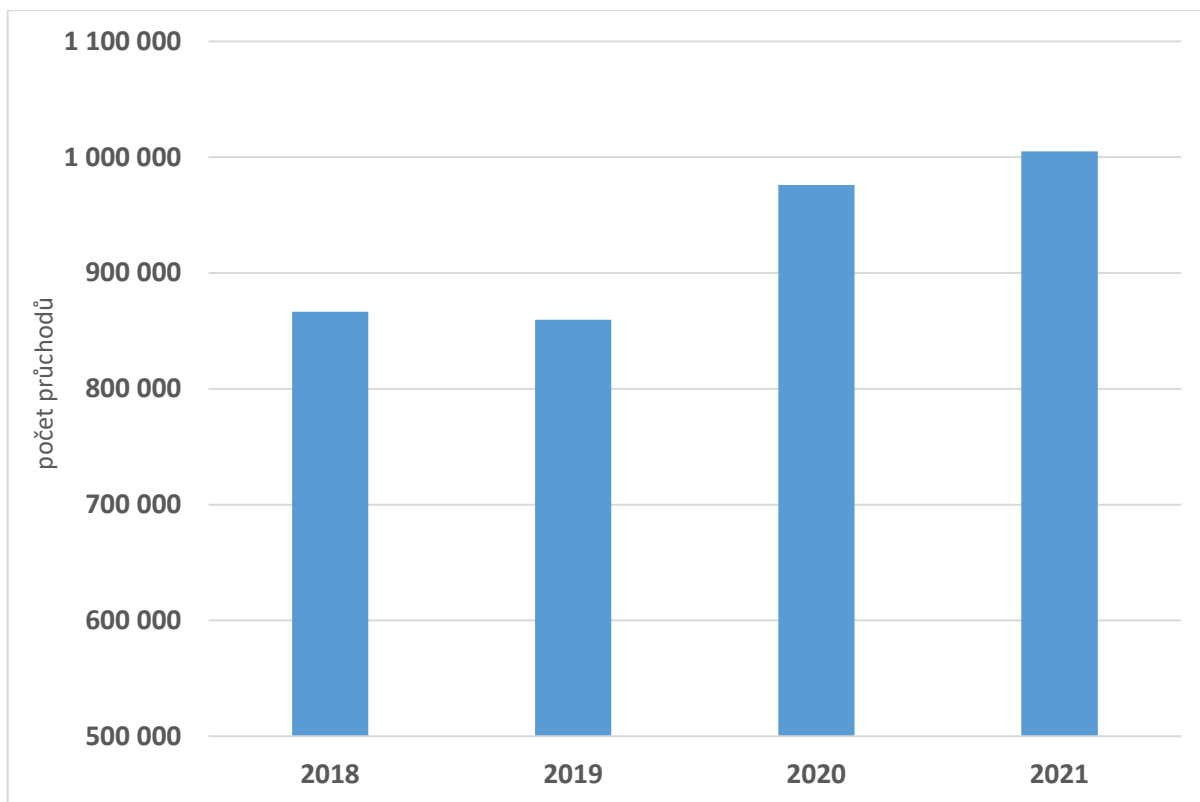
Tradičně je velká pozornost z hlediska intenzity návštěvnosti každoročně věnována nejvýznamnější atraktivitě Krkonoš – Sněžce. Ta přilákala ještě více osob, než v roce 2020, a to zejména ve druhé polovině letní sezony (srpen–říjen). V nejfrequentednější dny směřovalo na vrchol Sněžky i více než 10 000 pěších turistů za den (obr. 6). Je důležité upozornit, že data automatických sčítačů poskytují informace o počtech detekovaných průchodů, ale skutečný počet průchozích turistů je na většině lokalit ještě vyšší. Častěji než v předchozích letech jsme se na vrcholu Sněžky (ale i v jejím okolí) mohli setkat s projevy tzv. overturismu. Mezi další nejnavštěvovanější lokality můžeme zařadit okolí Labské boudy a Pramen Labe (až 3 000 detekovaných průchodů/den), Památník obětem hor či Úpské rašeliniště (až přes 2 500 průchodů).

I v uplynulém roce 2021 se potvrdily hlavní aktuální trendy v návštěvnosti KRNAP, které spočívají zejména v rostoucí oblíbenosti návštěvy Krkonoš v závěru sezony (září–říjen), čímž dochází k jejímu prodlužování. Kontinuálně roste oblíbenost Krkonoš i mezi cyklisty. Dalším specifickým v chování návštěvníků ve vrcholových partiích národního parku je rostoucí oblíbenost večerních a nočních přechodů, motivovaných zejména pozorováním východu Slunce.

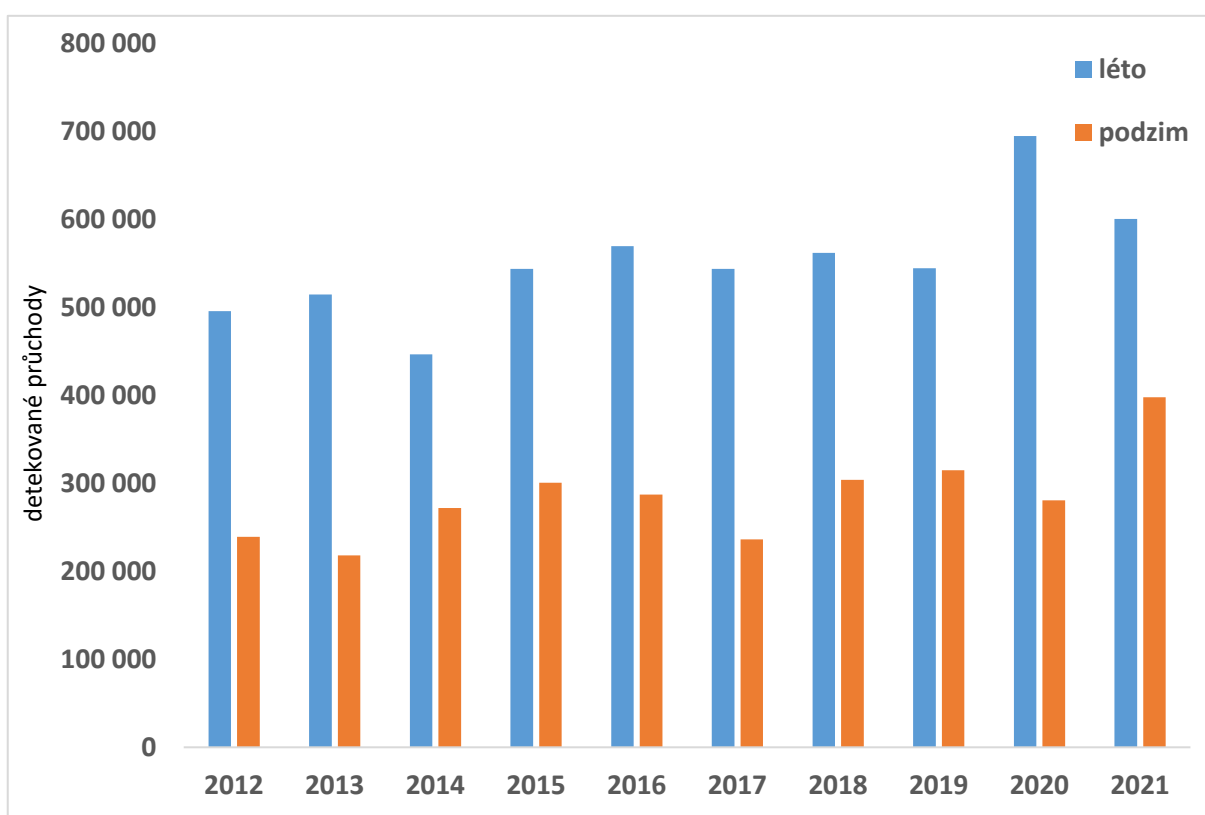
Na další důležité otázky, které souvisí s délkou pobytu vícedenních návštěvníků, jejich původem a celkovým počtem turistů i jednodenních výletníků v Krkonoších nám pomohou odpovědět připravované projekty v rámci Operačního programu Životní prostředí financovaného prostřednictvím EU, které se zaměří na analýzu tzv. big data či terénní průzkumy.

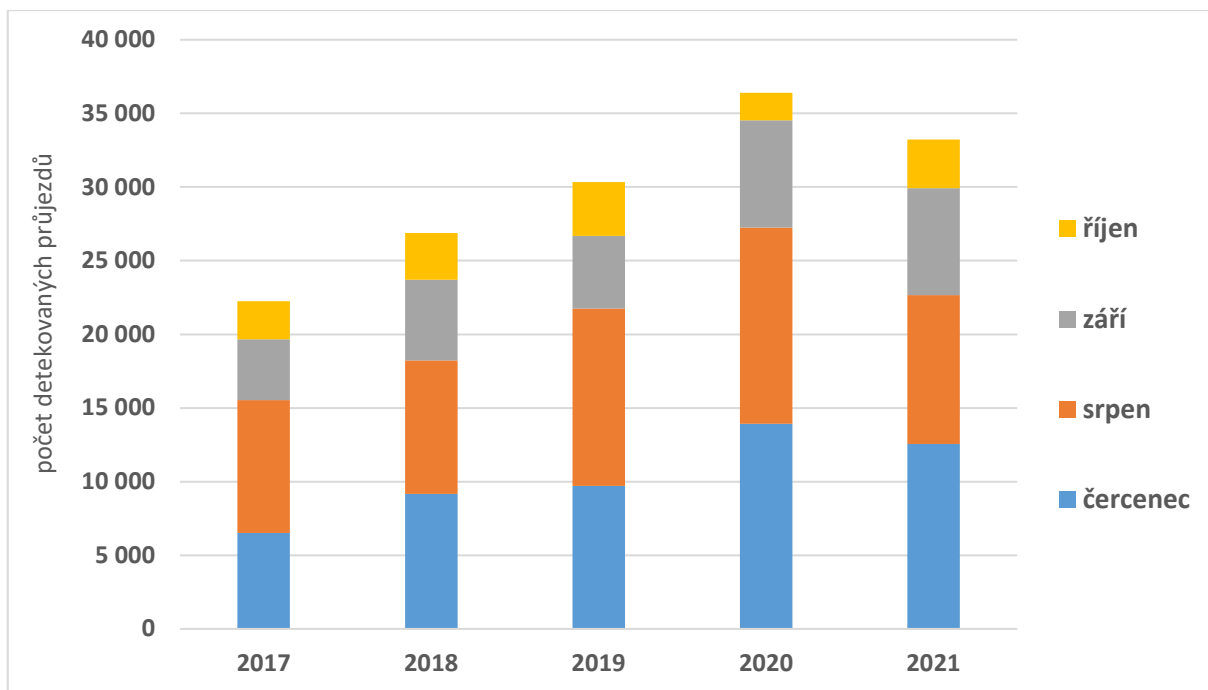
Obr. 1. Vývoj návštěvnosti vrcholových partií Krkonoš v podzimním období (září–říjen), který mj. dokazuje prodlužování letní turistické sezony

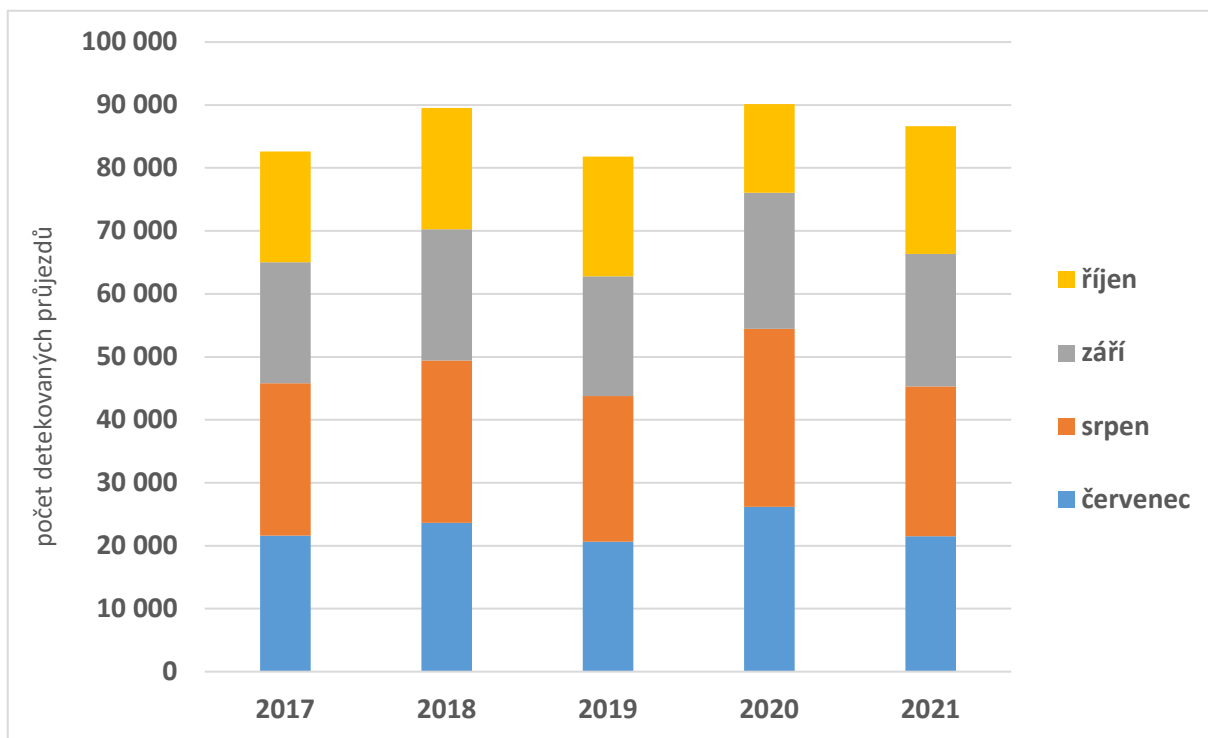
Obr. 2. Vývoj návštěvnosti vrcholových partií Krkonoš v období červenec–říjen 2018–2021

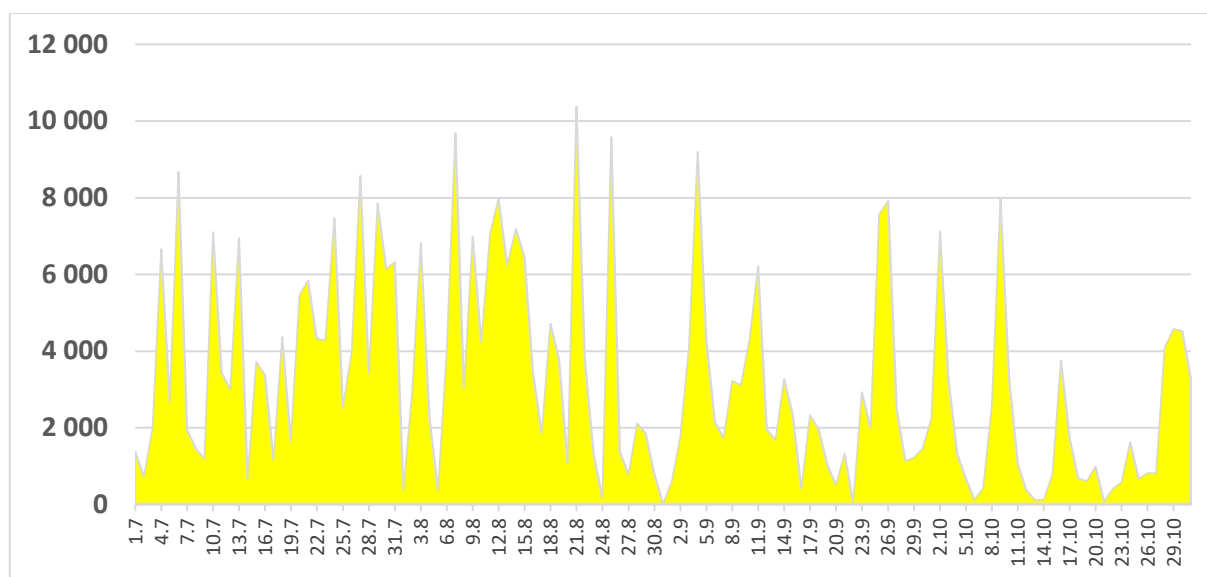
Obr. 3. Dlouhodobý vývoj letní a podzimní intenzity návštěvnosti na základě počtu detekovaných průchodů (2012–2021)

Obr. 4. Vývoj počtu průjezdů jízdních kol (vč. elektrokol) v KRNAP dle jednotlivých měsíců

Obr. 5. Vývoj počtu průjezdů motorových vozidel na vybraných profilech v KRNAP dle jednotlivých měsíců

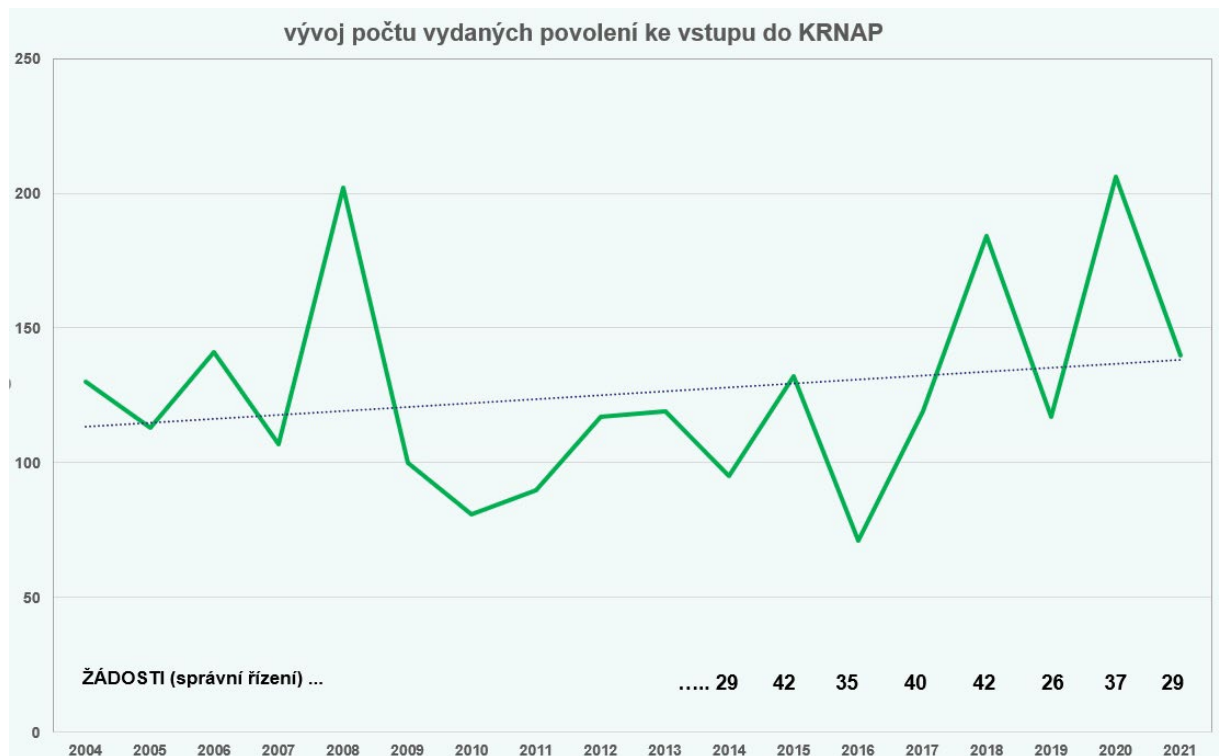

Obr. 6. Návštěvnost vrcholu Sněžky (pouze pěší turisté ve směru na vrchol z české i polské strany) v období červenec–říjen 2021

Koordinace výzkumu a monitoringu a zajišťování výzkumu a monitoringu jako podkladu pro hodnocení stavu přírody a krajiny Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma

Martin Erlebach

Správa KRNAP v roce 2021 vedla celkem 29 správních řízení za účelem vydání rozhodnutí o povolení výzkumu na základě skupinových i individuálních žádostí o provádění výzkumu na území Krkonošského národního parku. Tato povolení rovněž v některých případech držitele opravňují ke vstupu mimo cesty na území národního parku, zejména v jeho klidových územích. Do výzkumných aktivit zahrnujeme i průzkumné, monitorovací a fotodokumentační činnosti. V uvedené statistice evidovaných žádostí jsou zahrnuty pouze externí spolupracující subjekty, které provádí vlastní výzkumné záměry, nebo se podílí na projektech vedených Správou KRNAP. Prezentovaná čísla tedy nezahrnují vlastní výzkumné záměry a monitoring pracovníků Správy KRNAP. Ve srovnání s předchozím rokem 2020 evidujeme mírný pokles počtu žádostí o realizaci výzkumu i počtu vydaných povolení. Přesto přetrvává obecný rostoucí trend výzkumné aktivity v Krkonoších, které je z významné části tvořena studentskými výzkumnými záměry v podobě realizace vlastních kvalifikačních prací (bakalářské, diplomové a disertační práce).

Vývoj počtu žádostí o povolení provádění výzkumu v KRNAP a počtu vydaných povolení k výzkumu 2004 – 2021

Mezi žadateli v roce 2021 (jako v předchozích letech) převažují zástupci výzkumných a výzkumně-vzdělávacích institucí. Nejvíce výzkumných záměrů Správa KRNAP evidovala ze strany Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Tradičně dalším velmi aktivními žadateli o povolení výzkumu jsou Česká zemědělská univerzita v Praze či Botanický ústav AV. Kromě výzkumných institucí své záměry na území KRNAP v roce 2021 realizovala i některá muzea, např. tým geologů z Národního muzea v Praze, který se věnoval mineralogickému průzkumu hornických lokalit v Černém Dole nebo Muzeum východních Čech v Hradci Králové, jehož zaměstnanci zkoumají populace endemické pampelišky krkonošské (*Taraxacum alpestre*) ve vrcholových oblastech Krkonoš.

Jedním z nejdůležitějších aktuálních výzkumných témat v Krkonoších je probíhající klimatická změna a její dopady na různé typy ekosystémů, zejména na ty nejcennější a nejohroženější. Projevy klimatické změny jsou monitorovány prostřednictvím jak abiotických, tak biotických podmínek. Klimatická změna se v Krkonoších projevuje především v oblasti na změny citlivé arкто-alpínské tundry. Pro její detailní monitoring Správa KRNAP v minulém roce instalovala zcela nové meteorologické stanice ve vrcholových partiích Krkonoš. Kromě meteorologických podmínek a jejich vývoje je důležitým ukazatelem klimatické změny lavinová aktivita v Krkonoších. Tu dlouhodobě monitorují zástupci horské služby v čele s Valeriánem Spustou ml. a členové výzkumného týmu zaměstnanců a studentů ČZU v Praze pod vedením dr. Romana Jurase.

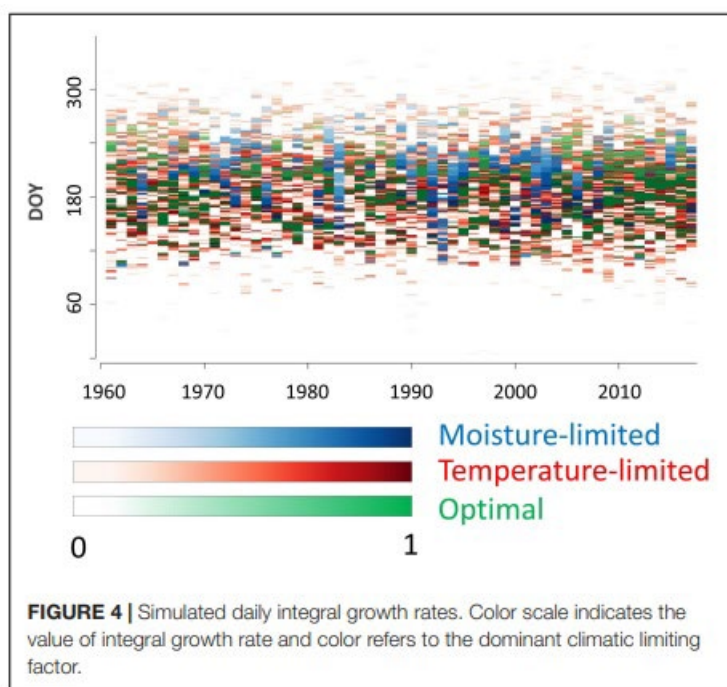
Nová meteostanice Správy KRNAP na vrcholu Studniční hory

Klimatická změna se v arкто-alpínské tundře Krkonoš projevuje především změnami ve vegetačním krytu, kdy sledujeme postupný úbytek populací zvláště chráněných druhů, endemitů a glaciálních reliktních dřevin a travní vegetace. Dlouhodobým monitoringem endemického a kriticky ohroženého všivce krkonošského (*Pedicularis sudetica*) se zabývá tým doc. Jitky Málkové, který prostřednictvím publikovaných výsledků potvrzuje postupný úbytek početnosti této populace.

Monitoring všivce krkonošského (*Pedicularis sudetica*) v okolí Luční boudy (foto: Jitka Málková)

Zmínili jsme, že vegetační složení vzácné krkonošské tundry je ohroženo expanzí dřevin, se kterou souvisí i posun horní hranice lesa, resp. rozšiřování zápoje stromů v tomto ekotonu. Fenologie smrku při horní hranici lesa v kontextu měnících se klimatických podmínek je jedním z hlavních výzkumných témat Katedry fyzické geografie a geoekologie Univerzity Karlovy. Její výzkumný tým pod vedením doc. Václava Tremly pravidelně publikuje nové poznatky z Krkonoš a dalších středoevropských pohoří. Klimatická změna má v Krkonoších z následek optimalizaci růstových podmínek dřevin i v extrémních polohách pohoří, čehož jsme svědky především v několika posledních letech.

Optimální růstové podmínky smrku při horní hranici lesa byly v dlouhodobém kontextu zaznamenány především v uplynulé dekádě. (zdroj: Tumajer et al. 2021)

Dopady klimatické změny jsou sledovány i v montánním vegetačním stupni Krkonoš. Zde se dlouhodobě jejím projevům věnuje Ústav výzkumu globální změny AV ČR (CzechGlobe), nebo Botanický ústav AV. Tradičním výzkumným tématem poslední jmenované instituce je i rozšíření invazivních a expanzivních rostlinných druhů. Mezinárodní projekt ASICS, jehož spoluřešitelem je i Botanický ústav AV (Dr. Michaela Vítková, Dr. Jan Pergl a další) se snaží (mj. i v Krkonoších) porozumět invazivním druhům v polárních oblastech a na gradientu nadmořské výšky.

V uplynulém roce jako v těch předchozích pokračoval výzkum včasné detekce rozšíření kůrovce v lokalitě Obří důl pomocí bezpilotní letecké techniky (dronů) a analýzy multispektrálních leteckých snímků (ČZU), monitoring vzácných motýlů okáčů rodu *Erebia* (JČU) nebo výzkum sítí vztahů mezi opylovači a rostlinami v různých nadmořských výškách (PřF UK).

Výsledky externích výzkumných a monitoračních aktivit najdou mj. uplatnění jako důležité podklady pro nastavení managementu jednotlivých typů krkonošských ekosystémů a biotopů. Z nových vědeckých poznatků rovněž vychází i projednávané zásady péče o Krkonošský národní park, které by měly nabýt platnosti v roce 2022.

Ediční činnost – OPERA CORCONTICA

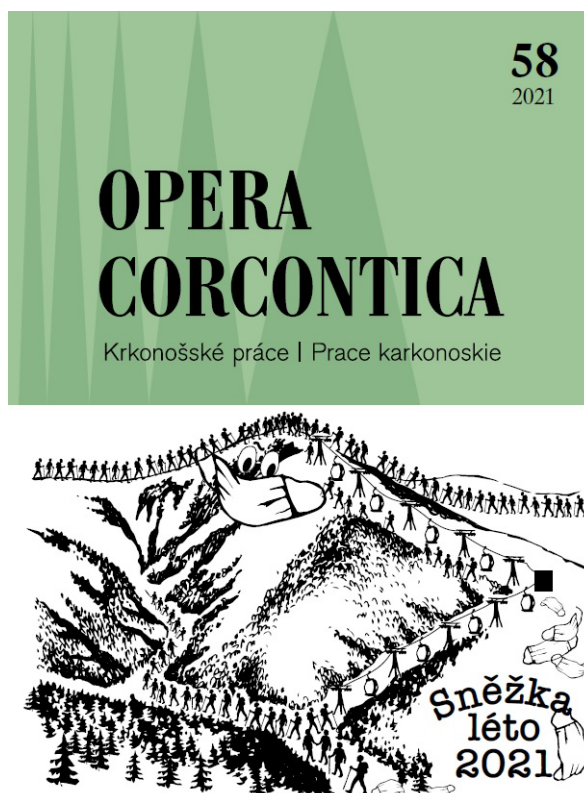
Martin Erlebach

Začátkem roku 2022 vyšel již 58. ročník odborného časopisu Opera Corcontica, který nepřetržitě od roku 1964 vydává Správa KRNP. Za téměř 60 let svojí historie Opera Corcontica otiskla téměř 1000 odborných článků, na kterých se podílelo více jak 800 autorů z českých, polských či slovenských výzkumných, vzdělávacích a ochranných institucí.

Jedním z ústředních témat aktuálního ročníku 58/2021 je turismus, který lze v současnosti považovat za jeden z hlavních faktorů ohrožujících unikátnost a přírodní podmínky Krkonošského národního parku. Úvodní článek autorů M. Erlebacha a D. Romportla geografickým pohledem shrnuje současnou

návštěvnost Krkonoš, její aktuální vývoj a prostorovou distribuci. Autoři rovněž diskutují možné environmentální dopady turismu v území. Aktuálním tématem dopadů pandemie Covid-19 na cestovní ruch v polském KPN se zabývají M. Rogowski a M. Ruzstecka. Se zimním cestovním ruchem, jehož podstatnou část představuje sjezdové lyžování v lyžařských areálech, je spojen další environmentální projev v podobě odběrů povrchových vod pro potřeby umělého zasněžování, jež mají negativní dopad zejména na průtoky malých vodních toků. Jakým způsobem zasněžování ovlivňuje hydrologické poměry vybraných krkonošských povodí, přibližuje článek P. Tremļa.

Další zajímavé příspěvky se zabývají např. modelováním erozní činnosti ledovce v Labském dole za využití geografických informačních systémů (D. Krause), popisem nových objevů geomorfologických antropogenních i přírodních tvarů (V. Pilous), geologií a speleologií krkonošského krasu (R. Tásler a kol.), typologií lesních a nelesních pramenišť (P. Svobodová) nebo hodnocením dlouhodobého monitoringu krkonošského unikátu – všivce (J. Málková a kol.). Tyto a další zajímavé články z aktuálního čísla (ale i archivu ročníků) jsou i k dispozici na webu časopisu Opera Corcontica.

Obálka 58. ročníku (2021) časopisu Opera Corcontica, která znázorňuje aktuální krkonošská témata – vysokou intenzitu turismu a její změny pod vlivem pandemie Covid-19

Zajišťování územní a druhové ochrany a péče o fyto- a zoofond

Územní a druhová ochrana, včetně získávání podkladů pro tuto činnost, byla z velké části financována z Programu obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK), a to především z jeho dotačního titulu „Zajištění povinnosti oddělení ochrany přírody (OOP) ve vztahu k zvláště chráněným územím a zajišťování opatření k podpoře předmětu ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit“. V roce 2021 byly realizovány následující projekty:

Číslo akce	Název projektu	Odb. garant	Rok začátku	Rok ukončení	Finanční čerpání v roce 2021 (Kč)
115V1720 0-1001	Druhově bohaté krkonošské louky 2019–2023	Mgr. A. Svobodová	2019	2023	1 035 257,75 Kč
115V1770 0-1003	Monitoring vlivu požáru z roku 2018 a možné důsledky na druhové složení vegetace a chemismus půdy v biotopech subalpínského stupně severně od Labské boudy v západních Krkonoších.	Mgr. S. Březina, Ph.D.	2019	2021	144 000,00 Kč
115V1770 0-1005	Monitoring stavu předmětů ochrany Ptačí oblasti Krkonoše a dalších předmětů ochrany KRNAP zvláště chráněných v kategorii kriticky ohrožený	RNDr. J. Flousek, Dr.	2020	2023	118 109,62 Kč
115V1770 0-1006	Vodní režim Úpského rašeliniště v době klimatické změny a návrh opatření k jeho stabilizaci	Mgr. A. Josefovičová	2020	2023	9 103,85 Kč
115V1720 0-1007	Podpora populace sov a dravců, hnízdících v dutinách, na území KRNAP a jeho OP	RNDr. J. Flousek, Dr.	2020	2023	125 995,42 Kč
115V1720 0-1008	Mapování bledule jarní ve vybraných, níže položených oblastech Krkonoš – etapa III	RNDr. A. Čejková, Ph.D.	2020	2022	58 520,00 Kč
115V1720 0-1009	Údržba značení cyklotras	Ing. J. Marek	2020	2022	45 694,31 Kč
115V1770 0-1011	Dendrochronologická a dendrogeomorfologická studie ekosystému původní krkonošské horské smrčiny na modelové lokalitě Jelenka	Mgr. J. Materna, Ph.D.	2020	2022	127 220,44 Kč
115V1770 0-1012	Zajištění kontinuity monitoringu návštěvníků	Mgr. M. Erlebach, Ph.D.	2020	2023	608 090,36 Kč
115V1770 0-1013	Monitoring kvality povrchových vod v blízkosti horských bud	Mgr. A. Josefovičová	2020	2021	145 101,33 Kč
115V1770 0-1015	Monitoring populace vřetenovky krkonošské a návrh opatření na zachování/zlepšení jejího stavu	Mgr. J. Materna, Ph.D.	2020	2022	36 900,00 Kč
115V1720 0-1016	Zajištění bezpečného průchodu turistických chodníků	Ing. J. Marek	2020	2023	222 325,33 Kč
115V1770 0-1017	Vydatnost pramenů, vodních zdrojů a vliv managementu na	Ing. T. Janata	2020	2021	248 542,20 Kč

	kvalitu povrchových vod – etapa I				
115V1720 0-1018	Podpora ohrožených druhů motýlů na území KRNAP a jeho OP	Ing. L. Vrbková	2020	2023	425 852,40 Kč
115V1770 01019	Zavádění revize ÚSES KRNAP a OP (2020) do podkladů územně plánovacích dokumentací (ZÚR, ÚAP a ÚP). Rozvoj konceptu antropogenně podmíněného ÚSES.	Ing. T. Janata	2020	2023	6 720,00 Kč
115V1770 01020	Excerpce dat o managementu bezlesí v KRNAP	Ing. T. Janata	2020	2021	70 000,00 Kč
115V1770 01021	Inventarizační průzkumy	Mgr. V. Horáková	2020	2022	130 000,00 Kč
115V1770 01022	Průzkum biologické rozmanitosti lesních ekosystémů jako doporučení pro management lesních porostů KRNAP	Mgr. J. Materna, Ph.D.	2020	2021	99 700,00 Kč
115V1770 01023	Překlad díla J. K. E. Hosera „Krkonoše ve statistickém, topografickém a obrazovém přehledu“ (1803–4, 1841)	Ing. K. Janatová	2020	2022	111 522,14 Kč
115V1770 01024	Monitoring atmosférické depozice na území KRNAP (2019–2022)	Mgr. J. Harčarik	2020	2023	123 718,96 Kč
115V1770 01025	Monitoring sněhových a lavinových poměrů na území KRNAP v letech 2017–2018	Mgr. J. Harčarik	2020	2023	50 000,00 Kč
115V1770 01026	Monitoring norka amerického v Krkonošském národním parku a jeho ochranném pásmu	RNDr. J. Flousek, Ph.D.	2021	2022	97 399,50 Kč
115V1720 01027	Vytvoření vhodných biotopů (tokanišť) pro tetřívka obecného na území KRNAP	Ing. P. Blažek	2021	2022	1 383 869,50 Kč
115V1770 01028	Monitoring populace šídla horského na Úpském rašeliništi	Mgr. A. Josefovičová	2021	2022	54 856,52 Kč
115V1770 01031	Historické mapy Krkonoš pro potřeby managementu	Ing. T. Janata	2021	2022	57 500,00 Kč
115V1770 01032	Geologický průzkum Čertovy zahrádky a Čertovy rokle	Mgr. V. Zavadil	2021	2021	68 293,33 Kč
115V1740 01033	Odstranění migračních bariér – projektové dokumentace + realizace	Mgr. A. Josefovičová	2021	2023	163 902,40 Kč

115V1720 01034	Odstranění nebezpečného nerozložitelného odpadu na území přírodní zóny	Ing. J. Marek	2021	2021	63 325,43 Kč
115V1770 01035	Vliv managementu na vegetaci Zadních Rennerovek	Ing. T. Janata	2021	2021	20 000,00 Kč
115V1720 01039	Hodnocení stavu a arboristické ošetření významných stromů rostoucích mimo les na území přírodní památky Sklenářovické údolí	Ing. J. Fišera	2021	2023	70 029,60 Kč
115V1770 01040	Instalace dataloggerů pro vybrané lokality – Mechové jezírko, Pančavské rašeliniště.	Mgr. V. Horáková	2021	2021	134 024,98 Kč
115V1770 01041	Instalace a provoz brány pro monitoring dopravy v Krkonošském národním parku	Mgr. M. Erlebach, Ph.D.	2021	2022	262 987,00 Kč

Aktivity záchranné stanice Správy KRNP v roce 2021

Záchranná stanice je součástí Správy KRNP i sítě záchranných transferů a ve spolupráci s územními pracovišti Správy KRNP napříč celým územím národního parku a jeho ochranného pásma je schopna zabezpečit ochranu a pomoc volně žijícím živočichům. Intenzivně se podílíme na práci s veřejností na preventivních opatřeních, a tím i na posílení ochrany volně žijících živočichů na území Krkonoš. V roce 2021 bylo ošetřeno celkem 156 živočichů.

Trvalé handicapy v ZS v roce 2021:

živočich	Počet ks
výr velký	3
liška obecná	1
krkavec obecný	1
poštołka obecná	2
káně lesní	7
SUMA	14 ks

Genofondová zahrada – Genetická banka se stala přidruženým členem Unie botanických zahrad

Genofondová zahrada Správy KRNAP se 24. srpna 2021 stala přidruženým členem Unie Botanických zahrad. Podmínkou přijetí bylo splnění alespoň čtyř kritérií, posudek zpracovali Pavel Sekerka a Vlastimil Rybka. Při své návštěvě 27. července 2021 ocenili zaměření Genové banky na chráněné a ohrožené druhy rostlin Krkonoš. V posudku byla pozitivně hodnocena sbírka vrb s klony *S. herbacea*, dále sbírka chráněných ostřic např. *Carex rupestris*, *C. capillaris*, *C. derelicta*, *C. davalliana*, a sbírka krkonošských jestřábníků např. *Hieracium ripheum*, *H. albinum*, *H. psudalbinum*, *H. asperulum*. Zásadní pro další zahrady i záchranné programy jsou znalosti s pěstováním obtížně kultivovaných druhů např. *Salix herbacea* či *Pulsatilla vernalis*. Sbírka semen chráněných a ohrožených druhů rostlin Krkonoš nabývá na významu z důvodů mizení řady druhů z dříve bohatých populací. Zajímavostí pro botanické zahrady je sad starých ovocných odrůd pěstovaných v Krkonoších.

Hlasování o přidruženém členství pak proběhlo na valné hromadě UBZ 24. srpna 2021, kdy jsme byli jednomyslně přijati.

Obr. 1 + 2 Ukázky ze sbírek genofondové zahrady Správy KRNAP ve Vrchlabí

Vydatnost pramenů, vodních zdrojů a vliv managementu na kvalitu povrchových vod – etapa I.

Ing. Tomáš Janata, Mgr. Lucie Procházková

Z programu POPFK, podprogramu „Zajištění podkladových materiálů pro zlepšování přírodního prostředí“ byl v letech 2020 a 2021 realizován projekt s názvem: „Vydatnost pramenů, vodních zdrojů a vliv managementu na kvalitu povrchových vod – etapa I.“

Dlouhodobým cílem Správy KRNP je obnova horského hospodaření. Vedle podpory senosečí je podporováno též pastevní hospodaření. Vhodná kombinace seče a pastvy pomáhá udržet i zlepšit druhovou pestrost rostlinných a živočišných společenstev národního parku.

Pastevní hospodaření se ve většině případů odehrává na pronajatých pozemcích a vyžaduje zajištění zdrojů napájecí vody pro hospodářská zvířata v pastevní sezóně. Z toho plyne zájem Správy KRNP o průzkum, odborné zhodnocení a legislativní zajištění potřebných sezónních odběrů vod na pasených lokalitách. Dalším zájmem je předcházení možným střetům mezi pastevní činností a ochranou zdrojů vody, a to především s ohledem na potřeby a práva uživatelů zdrojů vody. Vzhledem k poměrně značnému počtu obhospodařovaných lokalit v rámci celých Krkonoš (více jak 100) se Správa KRNP rozhodla výše nastíněnou problematiku řešit modelově a komplexně nejprve na menším souboru sedmi lokalit s tím, že získané poznatky a zkušenosti budou následně zobecněny a využity pro řešení obdobných problémů na dalších lokalitách.

Výstupem projektu bylo:

- a) vymapování zdrojů vody dílčích lokalit, jejich lokalizace a identifikace v mapách.
- b) u technicky upravených zdrojů podzemní vody (jímky, studánky s odběrovým potrubím apod.) byla zajištěna jejich základní pasportizace a ověřeny jejich základní hydrogeologické, fyzikálněchemické a biologické parametry (hloubka, teplota, pH aj.).
- c) pro zdroje vody uvažované zadavatelem jako zdroje napájecí vody byl pořízen vzorový hydrogeologický podklad v podobě vyjádření osoby s odbornou způsobilostí (zák. č. 62/1988 Sb.).
- d) pro zdroje vody využívané v lokalitě pro individuální (hromadné) zásobování pitnou vodou, byl zpracován předběžný návrh na prostorové vymezení ochranného pásma s tím, že konečný návrh na prostorové i věcné (z hlediska nutných omezení) vymezení ochranných pásem by pro vybrané (významné) využívané zdroje pitné vody byl vyhotoven až na podkladě výsledků prací II. etapy.
- e) na podkladě výsledků hydrogeologických prací I. etapy byly vytipovány vodní zdroje, vhodné svým charakterem pro podrobnější posouzení možných negativních vlivů pastvy na kvalitu (vydatnost) těchto zdrojů v průběhu ročního pastevního cyklu, které bude obsahem II. etapy prací.

Lokalizace:

Lahrovy Boudy, k. ú. Strážné

Přední Rennerovky, k. ú. Strážné

Klínové Boudy, k. ú. Přední Labská

Rýchory – Sněžné Domky, k. ú. Maršov III, Rýchory

Rýchory – Rýchorský kříž, k. ú. Suchý Důl v Krkonoších

Rýchory – Osada, k. ú. Rýchory

Velká Úpa – Výsluní, k. ú. Velká Úpa I

Biologická rozmanitost významně pozměněných lesních ekosystémů ve srovnání s přírodě blízkými lesy a doporučení pro těžební zásahy při jejich přestavbě (výťah ze závěrečné zprávy autorů J. Horáka, J. P. Haldy a L. Lettenmaiera, 2021)

V současné době dochází k postupné přeměně původně hospodářských lesů v Krkonoších. Péče o ně by v budoucnu měla směřovat k podpoře a rozvoji jejich biologické rozmanitosti (tj. biodiverzity). Ekologie lesa zná pojem veteránský strom, který je definován jako věkovitý, mohutný a navíc s vysokým množstvím mikrostanovišť (například dutin, suchých větví nebo trhlín). Z pohledu biodiverzity je tedy důležité zjistit, jaké parametry stromů v lesních porostech rozhodují o tom, zda je daný les významný pro biodiverzitu.

Cílem projektu bylo: (1) zjistit biodiverzitu studovaných lesních porostů na území Krkonoš – a to jak celkovou, tak konkrétních lokalit, (2) porovnat biodiverzitu mezi významně pozměněnými a přírodě blízkými lesy a (3) vytvořit statistický model, který by pro každý taxon ukazoval nejvýznamnější proměnné lesního prostředí a jejich vliv.

Bylo vybráno celkem osm lokalit: Vodovodní údolí u Horního Maršova, Starostův pramen u Janských Lázní, Lom u Horního Lánova, Vernířovice u Prkenného Dolu, Zlatý Mlýn u Rudolfova, Dvorský les u Rýchor, Bártův les u Sklenářovic a Bobr u Žacléře. V každé lokalitě byly sledovány dva typy porostů: (a) významně pozměněné lesní ekosystémy a (b) přírodě blízké lesy. V nich byl učiněn průzkum kovařikovitých brouků, lichenizovaných hub a mechorostů.

Celkem bylo zjištěno 19 druhů kovaříků, 28 druhů lišejníků a 24 druhů mechů. Nebyl zjištěn statisticky významný rozdíl mezi počtem druhů kovaříků, lišejníků ani mechů mezi přírodě blízkými a významně pozměněnými lesy. V případě druhového bohatství kovaříků se jako jediným statisticky průkazným faktorem ukázal pozitivní vliv množství mrtvého dřeva v nejbližším okolí studovaného stromu. V tomto případě se ukázalo, že hraniční hodnotou je 0,15 m³ mrtvého dřeva v 10 m okolí stromu. Ploch s vyšší hodnotou bylo celkem 13 oproti 51 s hodnotou nižší. Pokud byla hodnota rovna nebo nižší bylo na lokalitě o jeden druh kovařika více. Druhové bohatství lišejníků bylo statisticky průkazně ovlivněno dvěma faktory. Jednak to byl pozitivní vliv otevřenosti zápoje. Dále byl nalezen pozitivní vliv rostoucího množství mikrostanovišť. Jako klíčový se ukázal především počet mikrostanovišť. Hraniční hodnota v jejich počtu byla 7. Ploch s vyšší hodnotou bylo pouze 8. Na těchto plochách bylo v průměru o čtyři druhy lišejníků více. Co se týče druhového bohatství mechorostů, tak se neukázala žádná proměnná prostředí jako statisticky průkazná. Byl pouze pozorován pozitivní vliv rostoucí tloušťky stromu blízký signifikanci. V tomto případě byla nalezena hraniční hodnota necelých 25 cm. Takových stromů bylo 54 a bylo na nich průměrně o dva druhy mechů více. Jen pro představu stromy pod touto hodnotou měli průměrný věk 48 let (maximum 62). Stromy tlustší měli v průměru 86 let.

Z výsledků lze vyvodit tyto závěry:

V lesích Krkonoš není rozdíl mezi biodiverzitou vázanou na buk a smrk. Obě dřeviny mají pro biodiverzitu stejný význam.

Rostoucí tloušťka stromů má pozitivní vliv na biodiverzitu. Lze tedy předpokládat i obdobný vliv věku stromu. V případě tloušťky jde také o velmi praktickou veličinu. Tloušťka dřeviny je tedy jedním z klíčových faktorů pro péči o lesy v Krkonoších.

Množství mikrostanovišť na dřevině má vliv na biodiverzitu. Preference stromů, které nesou mnoho mikrostanovišť povede k výraznému navýšení počtu druhů lišejníků. Vzhledem k tomu, že jsme použili celkový počet mikrostanovišť, nikoliv jejich počet typů, tak se domníváme, že i v tomto případě jde o prakticky dobře využitelnou veličinu. Počet mikrostanovišť je klíčovým faktorem pro stav biodiverzity krkonošských lesů.

Zápoj korunového patra má vliv na biodiverzitu lesů Krkonoš. Stromy, které rostly v otevřeném zápoji, byly preferovány lišejníky. Pěstování porostů s výrazně nižším zápojem nebo jeho umělé rozvolňování tak pomůže lišejníkům.

Na biodiverzitu Krkonoš má vliv i množství mrtvého dřeva. Množství mrtvého dřeva mělo pozitivní vliv na kovařiky. Množství mrtvého dřeva je tedy jednou z klíčových veličin v lesních porostech Krkonoš.

Na základě zjištěných výsledků byla vytvořena zjednodušená metodika pro vyhledání biodiverzité hodnotných a veteránských stromů v Krkonoších.

Projekt „Obnovný management krkonošských luk“ v roce 2021

Správa KRNAP i nadále pokračuje v obnově hospodaření na krkonošských enklávách v rámci projektu Obnovný management krkonošských luk (2018 – 2023). Projekt financovaný z prostředků Operačního programu Životní prostředí se přehoupl do druhé poloviny svého trvání.

Začátkem roku 2021 došlo na základě diskuzí mezi jednotlivými garanty plošného managementu a územních botaniků k vytvoření managementových plánů na celou sezonu. Po projednání s hospodáři byly uzavřeny nové dodatky k Dohodám o realizaci mng. opatření. Po realizaci a splnění všech podmínek byl hospodářům poskytnut příspěvek na obnovu hospodaření na vybraných lučních enklávách Evropsky významné lokality Krkonoše.

Celkem byly uzavřeny Dohody nebo dodatky stávajících smluv s 43 hospodáři, kteří pečovali o 46 lokalit rozmístěných po celém území národního parku a jeho ochranného pásma. Opatření realizována v rámci obnovy hospodaření přesáhla 335 hektarů.

Realizace plošných opatření probíhala od začátku května do poloviny listopadu. Navzdory nepřízní počasí v první části sezóny se podařilo zrealizovat přibližně 90 % předem dojednaných opatření. Deštivé počasí v létě zapříčinilo posun termínů opatření a zkomplikovalo například realizaci senosečí. Na některých místech v důsledku silných bouřek popadaly stromy do ohrad a ztěžovaly hospodářům pastvu. V těchto situacích byla k rukám hospodářů pracovní skupina.

Čtyřčlenná pracovní skupina pomáhala od dubna do listopadu při úklidu lokalit od spadáných větví, vyčnívajících kamenů z luk, odpadu, výřezem drobných náletových dřevin až po zásahy proti invazním rostlinám. Trháním nebo ručním kosením bojovali proti šťovíku alpskému, kýchavici, lupině mnoholisté a neméně známým křídlatkám. Důležitou náplní se stalo čištění a obnovování struh. Ručním hnojením na podzim vylepšovali živinové podmínky luk.

V sezóně bylo čerpáno ze tří tzv. Rámcových smluv uzavřených v minulých letech projektu. Ve velkém bylo čerpáno ze smlouvy na terénní úpravy, díky službě převozu kompostu došlo k pohnoení necelých 8 hektarů luk a k úpravě terénu na Niklově vrchu. Výřezy vzrostlých smrků proběhly v Eliščině údolí, Slunečné stráni a na Rýchorské boudě, kde byly frézovány pařezy značných průměrů.

Pro informování veřejnosti o aktivitách projektu byly do terénu před začátkem sezóny umístěny mobilní infopanely s motivem kraviček a oveček, na konci sezóny se všech 29 panelů šťastně vrátilo. V průběhu sezóny došlo k vydání 4 tiskových zpráv, 43 příspěvků na FB, 2 reportáží pro rozhlas a jedno natáčení pro ČT.

Souhrn plošných opatření a vynaložených příspěvků na hospodaření v roce 2021:

Činnost	2021
	ha
Pastva (ovcí, skotu)	126,92
Seč nedopasků	49,22
Seč kosou	1,28
Seč křovinořezem	11,30
Seč ručně vedenou sekačkou	7,17
Seč lehkou mechanizací	5,05
Seč borůvky	2,28
Senoseč	44,76
Seč s úklidem a odvozem hmoty	72,22
Hrabání (všechny technologie)	24,12
Vláčení	108,46
Rozmetání hnoje	4,90
Vápnění	12,80
Výše příspěvků celkem:	7 075 127,56 Kč

Souhrn speciálních opatření realizovaných pracovní skupinou:

Činnost	Jednotky	2021
Zásahy proti invazním a expanzním druhům	ha	12,9
Výřez náletových dřevin	ha	2,51
Ruční hrabání	ha	0,46
Čištění a obnova struh	m	541
Sběr kamenů	t	2,73
Ruční hnojení	ha	2,77
Úprava povrchu terénu	ha	0,7
Likvidace odpadu	t	0,74
Tvorba tůní	ks	3
Obnova/oprava svodnic	ks	2

Souhrn speciálních opatření realizovaných z Rámcových dohod a Smluv o dílo:

Činnost	Jednotky	2021
Převoz hmot	m ³	240,4

Úprava terénu	m ³	115,8
Výřez solitérních dřevin	ks	132
Frézování pařezů	m Ø	91,38
Výše čerpání celkem:		520 566,35 Kč

Studie geologického podloží v Obřím dole jako východisko pro poznání a ochranu jeho jedinečné flóry

(Výtah ze závěrečné zprávy RNDr. Štěpánky Mrázové, Ph.D. 2021: Studie geologického podloží v Obřím dole v Krkonoších. Česká geologická služba)

V rámci řešení projektu byly uskutečněny terénní geologické průzkumy v rokli Čertovy zahrádky, v Čertově rokli, v Malé Čertově rokli, v Meziroklí (boční rokli u rokli Čertovy zahrádky) a Koniklecové rokli, kde byly odebrány horninové a půdní vzorky. Celkem bylo popsáno 45 dokumentačních bodů, na kterých bylo odebráno 22 půdních vzorků pro analytické práce, 7 vzorků minerálních výplní na puklinách na XRD analýzy, 7 horninových vzorků na XRF analýzy a byly zhotoveny horninové výbrusy pro následné mikroskopické studium. Terénní geologicko-strukturní práce se zaměřily na mapování jak horninových typů a charakterizaci základní strukturní stavby, tak na odběr horninových a půdních vzorků. Všechny rokly jsou generelně orientovány v–z směrem, který je téměř paralelní s orientací jižní hranice magmatického granitového tělesa krkonoško-jizerského masivu. Převažujícím horninovým typem je muskovitchloritický svor přeměněný kontaktní metamorfózou na biotitický rohovec, jehož foliační plochy mají stejnou v–z orientaci a zapadají pod středním úhlem k J až JJZ. Folie plochy jsou výrazné a dobře pozorovatelné v severní stěně rokli Čertovy zahrádky ukloněné k J. Nově byla vymapována žíla granitového porfyru (porfyrity), která proráží okolní rohovec ssv-jjz směrem. Dalším, pravděpodobně nezanedbatelným strukturně-tektonickým prvkem jsou kataklazované a mylonitizované zóny, které jsou predispozicí ke vzniku studovaných roklí. Tyto zóny jsou tmeleny buď křemennou anebo karbonátovou hmotou. Jsou často silně zvodněné, což může být také jedním z významných důvodů pro značnou různorodost vzácných botanických druhů.

Pro určení a získání co nejvíce možných informací, které by přispěly k osvětlení různorodosti a pestrosti botanických druhů, byly separovány minerální výplně puklin a odebrány půdní vzorky. Na puklinách se vyskytuje převažující kalcit nebo směs kalcit s křemenem a slídou, kalcit s dolomitem, dolomit s křemenem nebo směs křemene s živci a slídou.

Stanovené hodnoty pH půd dobře dokumentují jejich rozdílnost. Bohatá půda má pH v rozmezí 6,19 až 7,24, odpovídá neutrální půdě, chudá půda má pH 3,49 až 5,75, je extrémně kyselá až slabě kyselá. Při neutrální hodnotě pH je půdní struktura velmi příznivá, protože neutrální pH podporuje biologickou aktivitu. Ve studovaných půdních vzorcích byly měřené obsahy dusíku, celkového uhlíku, celkového organického uhlíku, síry, celkové síry a fosforu. Ze získaných hodnot lze konstatovat, že obsahy těchto prvků jsou nižší v bohatých půdách než v půdách chudých. Mezi další významné prvky, jejichž obsahy byly měřeny, patří vápník, draslík, hliník, křemík i arsen. I tyto prvky odráží variabilitu chemického složení půd. Vyšší obsahy Ca, K, Al jsou charakteristické pro bohaté půdy.

Péče o botanicky cenné porosty na území KRNAP a jeho ochranného pásma

Ing. Lenka Vrbková

Správa KRNAP se každoročně snaží podpořit drobné vlastníky a nájemce v péči o botanicky zajímavé krkonošské louky. Na druhově cenné porosty na území KRNAP a jeho ochranného pásma byly odsouhlaseny příspěvky z Programu péče o krajinu. Podle nově stanovených pravidel je příspěvek přiznáván na plochu o velikosti 0,3 – 5 ha. Obhospodařovaná plocha je zakreslována do geografického informačního systému Správy KRNAP, který přesně vypočítá obhospodařovanou plochu, na kterou je příspěvek přidělen. Při výběru a posuzování žádostí jsou upřednostňovány:

- louky s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, nebo chráněných soustavou Natura 2000 (např. prstnatce, zvonek český, chřástal polní) a biotopů chráněných soustavou Natura 2000, mezi něž patří druhově bohaté, květnaté podhorské a horské louky, podmáčené a rašelinné louky, horské smilkové louky
- louky významné z hlediska krajinného rázu.

Žadatelé o finanční příspěvek z Programu péče o krajinu nesmějí zároveň žádat o finanční dotace z Agroenvironmentálních-klimatických opatření Ministerstva zemědělství. Finanční příspěvek lze kombinovat s Jednotnou platbou na plochu od Ministerstva zemědělství. V tomto případě je však odečítána část finančního příspěvku od Správy KRNAP. A to z toho důvodu, aby nedocházelo k dvojí platbě za stejnou činnost. Stále zde platí pravidlo o nemožnosti pobírání dotací z různých zdrojů na tutéž činnost.

Výše finančního příspěvku byla určena podle stejných kritérií jako v předchozích letech, podílem součtu všech hektarů uvedených v žádostech z celkové částky udělené dotace. V roce 2021 příspěvek činil 5 750 Kč na 1 ha sklizených travních porostů.

Péče o botanicky cenné porosty na území KRNAP

V roce 2021 podalo žádost o finanční příspěvek na péči o cenné porosty v KRNAP celkem 154 žadatelů na celkovou výměru 227,6 ha.

Příspěvek pro každého vlastníka nebo nájemce byl odsouhlasen na základě kontroly sklizených pozemků. Při nedodržení podmínek (sklizeň všech travních porostů o výměře uvedené v dohodě, způsob a termín provedení) byl finanční příspěvek snížen. Na základě kontrol žádostí a následné sklizně travních porostů a plnění podmínek obsažených v dohodách byl finanční příspěvek přidělen 153 žadatelům, kteří sklídili travní porosty o celkové výměře 216,5 ha.

Realizované náklady dosáhly částky 1 073 598,28 Kč.

Péče o botanicky cenné porosty na území ochranného pásma KRNAP

Touto akcí se Správa KRNAP snaží podpořit drobné vlastníky a nájemce v péči o krkonošské louky na území ochranného pásma.

V roce 2021 bylo přijato 40 žádostí o finanční příspěvek na celkovou výměru 60,1 ha. Finanční příspěvek byl udělen 38 žadatelům, kteří splnili podmínky na výměře 56,7 ha luk.

Realizované náklady dosáhly částky 265 200,50 Kč

Mykologové: Kvalitní hospodaření na loukách pomáhá i houbám

Výsledky monitoringu hub na nelesních stanovištích, kterému se v posledních letech mykologové věnovali, přinesl řadu překvapivých nálezů. Bezpochyby nejzajímavější je nález druhu závojenka kruhatá (*Entoloma violaceozonatum*), který s největší pravděpodobností představuje prvnález v celé České republice. Dalším překvapením je například velmi vzácná kyjanka zakouřená (*Clavaria fumosa*), s charakteristickým výskytem na extenzivně sečených loukách, či na druhově bohatých horských smilkových loukách, jež je v Červeném seznamu hub ČR dlouhodobě vedena jako neznámá. Výzkum potvrzuje, že kvalitně obhospodařované louky hostí pestřejší společenstva hub.

Monitoring hub probíhá v krkonošských lesích pravidelně již několik desetiletí a to pod vedením Dr. Rostislava Fellnera a Ing. Jaroslava Landy z České mykologické společnosti. Význam dlouhodobého monitoringu hub spočívá především ve skutečnosti, že houby patří mezi velice citlivé bioindikátory vzdušného znečištění a zejména narušení stability jejich hostitelských lesních porostů. Dlouhá léta byly houby zkoumány především jako indikátor a důkaz snižování emisí SO₂, které sledujeme od 90. let.

V posledních letech se výzkum zaměřuje i na houby nelesních stanovišť. Příkladem těchto biotopů mohou být pro Krkonoše typické druhově bohaté horské louky a luční enklávy hostící celou řadu chráněných druhů. Houby, přesněji jejich hojnost, mohou pomoci určit kvalitu probíhajícího lučního managementu a stanovit pro danou lokalitu ten nejvhodnější.

Překvapivým nálezem je houba druhu *Entoloma violaceozonatum*. Vzhledem k dosavadní absenci českého názvu a fialově modravé „kruhatosti“ povrchu klobouku mykologové Fellner a Landa navrhli české druhové jméno závojenka kruhatá. Tento druh boreálního charakteru byl poprvé popsán v roce 1992 na vápnatých půdách estonského ostrova Saaremaa. Dosud byl dále doložen pouze ve Švédsku, Norsku a Rakousku. Nově se mezi tyto lokality řadí i krkonošské Paseky nad Jizerou.

V rámci monitoringu byly zaznamenány nálezy několika druhů, které jsou v Červeném seznamu hub ČR dlouhodobě vedeny jako neznámé (pravděpodobně vyhynulé). K nim patří např. velmi vzácná kyjanka zakouřená (*Clavaria fumosa*), všeobecně ohrožený druh s charakteristickým výskytem na extenzivně sečených loukách, či na druhově bohatých horských smilkových loukách, jejichž nálezy byly v posledních letech potvrzeny na české (Dolní Dvůr, či PP Slunečná stráň) i polské straně Krkonoš, či v Orlických horách nebo na Liberecku.

Více se o lučních houbách Krkonoš dočtete v aktuálním čísle vědeckého sborníku Opera Corcontica:

http://opera.krnep.cz/apex/f?p=103:8:::NO:8:P8_ROCNIK_ID,P8_CLANEK_ID,P8_CP:57,3,12

Správa KRNAP dlouhodobě podporuje péči o horské louky vlastními zásahy a zejména obnovou horského hospodaření ve spolupráci s místními zemědělci i vlastníky pozemků. Kvalitní péči o louky usnadňují dotace Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zemědělství a Operačního programu Životní prostředí.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

Projekt Nastavení systému péče o ohrožené luční porosty v III. Zóně Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma, CZ.05.4.27/0.0/0.0/15_009/0004624.

4. PÉČE O LES

Zhodnocení činnosti OPNP v roce 2021

Činnost odboru péče o národní park (OPNP) byla v roce 2021 ovlivněna stále pokračující gradací kůrovce převážně ve střední a východní části Krkonoš (LHC Maršov, část LHC Vrchlabí) a větrnou kalamitou z letního období 2021 v západní části Krkonoš, zvláště pak na území ÚP Harrachov. Tato situace způsobila zvýšený objem nahodilých těžeb v lesních porostech na území KRNAP.

Nepříznivý vliv na činnost OPNP má také celkový stav lesních porostů na území ČR, kde vlivem dlouhodobého sucha dochází k oslabování lesních porostů a jejich napadení kůrovci. Z důvodu zpracování kůrovcové kalamity je na trhu přebytek dřevní hmoty, čímž nastávají problémy s odbytem dřeva a klesá celkové zpeněžení.

Celkově lze konstatovat, že v roce 2021 došlo k překročení plánovaných ukazatelů v těžbě dřeva k dodávkám a přibližování dřeva a zároveň nebyly naplněny některé výkony v pěstebních činnostech.

Umělá obnova byla v roce 2021 provedena na ploše 19,60 ha (v roce 2020 na ploše 15,10 ha, v roce 2019 15,48 ha). Následující roky lze očekávat srovnatelný, či mírně zvýšený (v důsledku výsadby na kalamitních plochách) objem zalesňování s objemem letošního roku. Celkově nižší objem zalesňování proti nedávné minulosti je z hlavní části důsledkem změny způsobu těžeb, kdy nedochází k vzniku nových holin a porost je v obnovní těžbě pouze uvolňován pro přirozené zmlazení. Toto přirozené zmlazení je v roce 2021 evidováno na ploše 24,20 ha. V následujících letech s postupným odrůstáním náletů můžeme počítat s nárůstem přirozené obnovy. Dále bylo pokračováno s dosadbou listnatých dřevin a jedle do již založených smrkových kultur.

Výchovné zásahy v roce 2021 byly provedeny na celkové ploše 361,77 ha. Z toho tvoří prořezávky 351,61 ha a probírky 10,16 ha.

V roce 2021 k navýšení těžeb oproti stanovenému plánu z důvodu zpracování nahodilých těžeb (kůrovec, vítr). V důsledku toho se zvýšil také podíl nahodilých těžeb k těžbě celkové oproti letům minulým. V roce 2021 činí procento nahodilých těžeb k těžbě celkové 97,61 %, v roce 2020 96,13 %, v roce 2019 to bylo 79,84 %. Z celkové výše těžeb 100 888 m³ tak tvoří nahodilé těžby 98 477 m³, z těžeb nahodilých hmota napadená kůrovci 53 582 m³.

Úmyslné těžby byly po většinu roku 2021 zastaveny. Zbývající část těžeb činí nevyhnutelné těžby související s odkácením nebezpečných stromů v blízkosti obydlí, cest a turistických chodníků, přípravné těžby v místech výstavby nových sjezdových tratí a v závěru roku také předmyšlné těžby (probírky).

Plán těžeb realizovatelné dřevní hmoty ve výši 90 000 m³ byl naplněn na 93 117 m³. Celková výše těžeb činí 100 888 m³ z čehož je 734 m³ samovýroby a 7 037 m³ hmoty ponechané v porostu. Využitelné hmoty tedy bylo již zmíněných 93 117 m³. Přibližování dřevní hmoty se provádělo převážně šetrnými technologiemi – potahy, lanovkami a vyvážecími soupravami, přímé přibližování dřeva z porostů traktory není prakticky z ekologických důvodů prováděno. Celkem tak bylo přiblíženo 93 697 m³ dřeva.

Přehled těžeb dřeva KRNAP v roce 2021:

	Těžba dřeva v m ³		
	Úmyslná	Nahodilá	Celkem

Roční předpis v m ³	obnovní	výcho vná	kůrovec	vítr, sníh, ostat.	%	
144 373	1 872	539	53 582	44 895	98	100 888

Certifikace lesů

Správa KRMAP dlouhodobě hospodaří podle lesního certifikačního systému PEFC.

V roce 2009 byl Správě KRMAP udělen certifikát FSC potvrzující ekologické hospodaření v lesích. Udělení certifikátu předcházely certifikační audit, v jehož průběhu auditoři prověřili, zda krkonošští lesníci hospodaří podle Českého standardu FSC (Forest Stewardship Council). Ten je souborem 160 požadavků na ekologicky, sociálně a ekonomicky šetrné lesní hospodaření v podmínkách České republiky. V roce 2021 proběhl audit FSC, v němž Správa KRMAP udělení certifikátu obhájila.

Správa KRMAP získala v roce 2021 od společnosti Škoda Auto 29 870 sazenic lesních dřevin

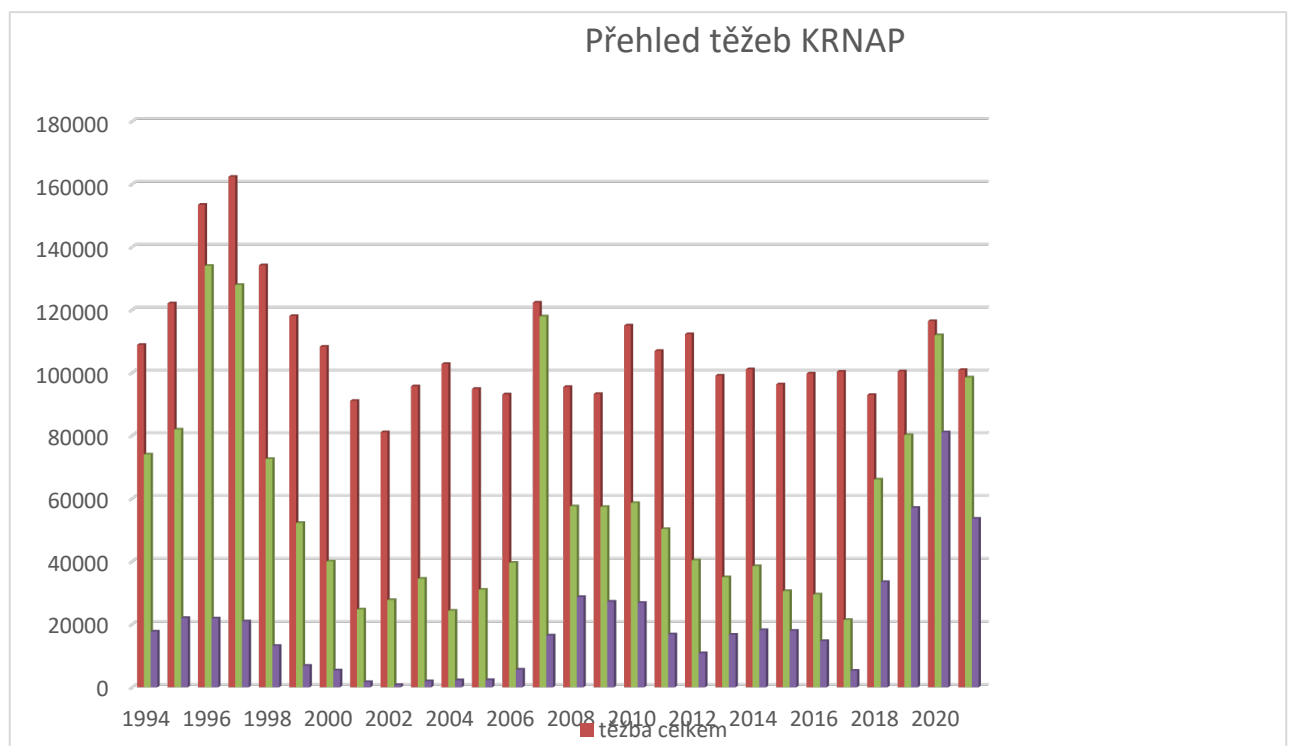
Správa Krkonošského národního parku získala od Škoda Auto, a. s., v rámci projektu „Za každé prodané auto v ČR jeden zasazený strom“ prostředky na nákup a výsadbu 29 870 sazenic. Cílem projektu je podpořit nekomerční výsadbu především v místech ohrožených vodní či větrnou erozí, v místech ohrožených sesuvy půdy, zelené pásy mezi komunikacemi a obcí či rekultivace území. Tímto projektem chce společnost Škoda Auto upozornit na aktivity v oblasti životního prostředí a snižování emisí.

Správa Krkonošského národního parku se opětovně stala úspěšným žadatelem v projektu a získala 339 475 Kč na nákup a výsadbu sazenic jedle bělokoré a listnatých dřevin. Výsadby se provádějí za účelem zlepšení druhové skladby porostů na území Správy KRMAP, a to formou podsadby stávajících, převážně smrkových porostů sazenicemi jedle bělokoré a listnatých dřevin nebo formou dosadby těchto dřevin do založených smrkových kultur. Celkem se v rámci projektu vysadilo 3890 ks sazenic jedle bělokoré, 21730 ks buku lesního, 1110 ks javoru klenu, 3000 ks břízy pýřité a 140 ks jeřábu ptačího.

Přehled těžební činnosti Správy KRMAP

rok	těžba celkem	z toho nahodilá	z nahodilé hmyzová
1994	108 873	73 981	17 701
1995	122 075	81 915	22 009
1996	153 458	133 999	21 899
1997	162 352	127 904	20 943
1998	134 186	72 568	13 163
1999	118 058	52 199	6 847
2000	108 277	40 012	5 370
2001	91 057	24 744	1 667
2002	81 069	27 710	758
2003	95 700	34 513	1 928
2004	102 795	24 330	2 221

2005	94 869	31 031	2 313
2006	93 111	39 574	5 621
2007	122 320	117 894	16 456
2008	95 484	57 499	28 707
2009	93 243	57 339	27 229
2010	115 038	58 574	26 849
2011	106 961	50 293	16 820
2012	112 290	40 344	10 853
2013	99 099	34 979	16 722
2014	101 098	38 487	18 200
2015	96 317	30 568	17 953
2016	99 745	29 491	14 686
2017	100 340	21 372	5 275
2018	92 940	66 039	33 480
2019	100 432	80 183	57 058
2020	116 432	111 932	81 058
2021	100 888	98 477	53 582

Komentář k nákladům na těžební činnost a výsledky odbytu za rok 2021

Těžební činnost

Lesní těžební činnost se vlivem poměrně dlouhého zimního období a dobrých klimatických podmínek vůči lesním ekosystémům v jarním období minimalizovala. Z důvodu zmíněných příčin nebylo potřeba managementově zasahovat proti kůrovci v takové míře, jako v předešlých letech. Úmyslná těžba byla ze začátku roku úplně zastavena.

Z výše zmíněných důvodů probíhala těžba pouze z důvodů ochrany lesa (lapáky I. série) a vzhledem k sněhové pokrývce i v nižších partiích územních pracovišť bylo v 1. pololetí vytěženo na celém území Správy KRNAP pouze 26.227,71 m³ (včetně samovýroby a hmoty ponechané v porostech). Primárně se zpracovávali vrcholkové zlomy, vývraty a kůrovcem napadené dříví. Z toho těžba určená k dodávkám 25 033,72 m³.

V polovině července, tedy ze 14. 07. na 15. 07. 2021 spadlo v důsledku silného větru na Územním pracovišti Harrachov cca 15 000 m³ smrkového porostu soustředěné na třech lokalitách v oblasti Rýžoviště. Z důvodu rychlého napadení dřeva kůrovcem jsme zahájili těžební práce a to převážně harvesterovou technologií. Ke konci měsíce září byly všechny tři postižené lokality zpracovány.

V celém roce 2021 byla zpracovávána převážně těžba kalamitní. Úmyslná těžba byla postupně v menší míře povolována a to proto, že se díky celorepublikovému nedostatku dřeva na trhu zvýšili ceny všech sortimentů a těžba je pro Správu v tuto chvíli ekonomicky výhodná.

Jelikož nebylo z důvodu jarní stagnace kůrovce dodáno potřebné množství dřeva odběratelům, snížili jsme plán dodávek z pánovaných 95 000 m³ na 90 000 m³. Na tuto činnost, v celkovém množství 90 000 m³, byly na základě výsledků výběrových řízení dle zákona o veřejných zakázkách uzavřeny na všechny práce rámcové dohody.

Odbyt

Na začátku roku 2021 se vedla vyjednávání pouze se stálými i potencionálně novými odběrateli. Stále přetrvává zájem o certifikované dřevo FSC a PEFC.

Správa KRNAP v oblasti obchodu se dřevem postupovala dle vnitropodnikového manuálu – Koncepce obchodu se dřevem pro rok 2020. Nejpreferovanější způsob prodeje je stále uzavírání rámcových smluv a to jak jednoletých, tak víceletých. Rámcové kupní smlouvy jsou uzavírány s prověřenými odběrateli jednotlivých sortimentů v rámci ČR a představují základní prvek v rámci odbytu Správy KRNAP. Vzhledem ke skutečnosti že se dodávky většinou vztahují k lokalitě „naloženo na vagón“, dopravu organizuje Správa KRNAP s výherci výběrových řízení. Portfolio odběratelů je dle množství od 100 m³ do 14.000 m³/rok. Následně se uzavírají kvartální smlouvy formou dodatků a to na základě aktuálních cen a možností trhu.

S ohledem na přírodní podmínky se během 1.Q. neprodávalo velké množství dřevní hmoty. Proto se uzavřely kvartální smlouvy pouze se stávajícími spolehlivými obchodními partnery, s nimiž máme roční rámcové kupní smlouvy. V 2.Q. se situace na trhu se dřevem změnila a to z důvodu nedostatku dřevní hmoty na trhu. Během tohoto kvartálu byly ceny velmi dynamické a tak se uzavíraly dodatky smluv po měsících nebo se uzavíraly dodatky na bonus za včas dodané dřevo. Na konci kvartálu se ceny ustálily a na 3.Q. byly uzavřeny dodatky smluv již na celé období. Ve 3.Q. se podařilo uzavřít kupní smlouvy na potřebné množství a v průměru se ceny navýšily o cca 400,- Kč/ m³. Ve 4.Q. byly velmi příznivé klimatické podmínky, které nám umožnily dotěžit a přiblížit potřebnou nahodilou a kůrovcovou hmotu. Celkový objem vytěžené roční těžby (včetně hmoty k zetlení) je 100.888,11 m³.

Jelikož měli odběratelé na skladech velké množství dřevěných výrobků z cen 3.Q. a nebyli schopni za tyto ceny prodávat, došlo ve 4.Q. ke snížení výkupních cen dřeva o cca -250 Kč/ m³. I přesto se nám díky maximalizaci třídění sortimentů podařilo udržet průměrné zpeněžení na vysoké úrovni.

Z důvodu výše popsaných faktorů se v roce 2021:

vyfakturovalo a dodalo	90 250,- m ³ ,
v celkové hodnotě	141 240 044 Kč (včetně bonusů),

průměrné zpeněžení bylo 1 565,- Kč/ m³.

Faktory ovlivňující zpeněžení dřevní hmoty:

používání šetrných technologií při zpracovávání nahodilých těžeb,
zpravidla velmi těžký terén, kde se nahodilá těžba musí provádět,
zpracovávaná dřevní hmota je napadená kůrovcem, znehodnocena větrem (zlomy, vývraty),
jedná se o poškozenou dřevní hmotu z minulosti nestabilních porostů,
stále se zvyšující finanční požadavky na lidskou práci,
stále trvajících negativní dopady pandemie COVID-19 na celý segment trhu se dřevem.

Obnova lesa 2021

zalesňování

z toho:	ha	1 000ks	% plochy z	% množství z
smrk ztepilý	6,23	21,065	31,79	35,50
jedle bělokorá	5,73	3,900	29,23	6,57
dub letní	0,22	2,100	1,12	3,54
buk lesní	6,15	28,005	31,38	47,19
javor klen	0,36	1,125	1,84	1,90
jilm horský	0,01	0,010	0,05	0,02
bříza pýřitá	0,84	3,000	4,29	5,06
jeřáb ptačí	0,06	0,140	0,31	0,24
celkem	19,60	59,345	100,00	100,00
síše a přirozená obnova:				
smrk ztepilý	17,48			
modřín opadavý	0,30			
buk lesní	2,94			
bříza bělokorá	1,25			
jeřáb ptačí	2,23			
celkem	24,20			

5. STÁTNÍ SPRÁVA

Vývoj v legislativě

V roce 2021 byl zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. novelizován celkem 4 ×, a to těmito zákony: č. 36/2021 Sb., č. 261/2021 Sb., č. 284/2021 Sb. a č. 364/2021 Sb.

Zákon č. 36/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů, mění v zákoně o ochraně přírody a krajiny některé působnosti krajů a krajských úřadů, zákon č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci, s účinností od 1. 2. 2022 ruší § 75a, který Policii ČR a ministerstvu vnitra předepisoval poskytovat orgánům ochrany přírody referenční údaje ze základního registru obyvatel, údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a údaje z agendového informačního systému cizinců.

Zákon č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona, nabývá účinnosti až od 1. 7. 2023 a předpokládá se, že do té doby dojde ještě určitých změn, popř. bude odložena jeho účinnost.

Zákon č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů (tzv. „invazní novela“), zavádí do zákona tyto nové režimy a činnosti: povolovací režim pro využívání invazních nepůvodních druhů na unijním seznamu, monitoring výskytu invazních nepůvodních druhů, stanovení eradikačních a izolačních opatření při včasném zjištění výskytu invazního nepůvodního druhu na území ČR, stanovení regulačních opatření pro omezování značně rozšířených invazních nepůvodních druhů, související úpravy kompetenčních a sankčních ustanovení.

Mimo to rozšířila tato novela pravomoci strážce přírody o možnost zastavování motorového vozidla a obytných přívěsů, jiných vozidel nebo lodí, je-li důvodné podezření, že byl porušen zákaz vjezdu a setrvávání motorových vozidel a obytných přívěsů, zákaz vjezdu jiných vozidel nebo zákaz splouvání stanovený tímto zákonem, nebo je-li důvodné podezření, že došlo k vjezdu motorového vozidla a obytného přívěsu, jiného vozidla nebo lodě, který je vázán na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody, bez tohoto souhlasu.

Vyhláškou č. 213/2021 Sb. o změně a zrušení některých právních předpisů o vyhlášení zvláště chráněných území byly zrušeny na území KRNAP tyto přírodní památky: Labská soutěska, Herlíkovičké štoly a Lom Strážné, vše s účinností od 1. 7. 2021.

Souhrnný přehled činnosti OSS

V roce 2021 vydal odbor státní správy 834 závazných stanovisek (především ke stavební činnosti) a 673 správních rozhodnutí (zejména ke kácení dřevin mimo les). Celkově pracovníci odboru odeslali 3 180 písemností, k nimž patří kromě výše zmíněných rozhodnutí a závazných stanovisek také např. oznámení o zahájení řízení, výzvy k doplnění podání, stanoviska k územně plánovacím dokumentacím, stanoviska k dotčení soustavy Natura 2000 – EVL a PO Krkonoše, konzultační stanoviska apod.

Za celý rok přijal odbor státní správy celkem 5 287 písemnost (podání, rozhodnutí stavebních a vodoprávních úřadů, protokolů z ústních jednání, jichž se pracovníci odboru účastnili aj.).

V 7 rozhodnutích o stanovení výše odvodů za odnětí ze zemědělského půdního fondu byly předepsány odvody ve výši 57 821,70 Kč. Ve 111 správních řízeních sankční povahy (přestupky fyzických a právnických osob) bylo uloženo 5 napomenutí, pokuty ve výši 2 201 500 Kč a náhrady nákladů řízení ve výši 15 000 Kč.

Přezkoušení stráží přírody

Začátkem roku převzal odbor státní správy agendu evidence, jmenování a přezkoušení stráží přírody, kterou doposud vedl Ing. Miloš Růžička. Protože od posledního přezkoušení stráží, které zákon předpokládá každých pět let od kvalifikační zkoušky (ale může být dle potřeby i častější), uběhlo již hodně času, a protože v poslední době došlo k dost významným změnám v legislativě, bylo přistoupeno k přezkoušení všech stráží, které nebyly jmenovány po roce 2017.

V jarním období loňského roku proběhlo cca 10 přednáškových kol, na jednotlivých územních pracovištích a následně i na Správě KRNAP ve Vrchlabí.

Protože vyhláška č. 395/1992 Sb. mluví o tom, že musí uchazeč osvědčit znalost právních předpisů zejména na ochranu přírody a životního prostředí, podrobnější znalost přírody, místopisu a geografie území, v němž má strážní službu vykonávat, rozhodli jsme se i v průběžném přezkoušení věnovat celé škále vědomostí – testy tedy neobsahují pouze otázky z legislativy, jak tomu bylo doposud, ale i z místopisu, poznávání rostlin a živočichů Krkonoš, několik otázek z oblasti 1. pomoci a způsobu řešení praktických situací z terénu.

V prosinci byli přezkoušeni pracovníci, kteří mají stráž přírody jako hlavní pracovní náplň, v lednu až únoru ostatní pracovníci z územních pracovišť (na jednotlivých územních pracovištích) a na únor byly vypsané 4 termíny pro strážce přírody z řad pracovníků ostatních (mimo územní pracoviště, popř. ty, kteří se pro nemoc nemohli zúčastnit ve „svém“ termínu – ty proběhly přímo v sídle Správy KRNAP ve Vrchlabí.

V každém roce připravuje odbor státní správy shrnutí novinek v legislativě, která se strážce přírody týká a v průběhu roku jsou o aktualitách profesionální strážci informováni prostřednictvím e-mailů, popř. odbornými semináři.

Změna opatření obecné povahy Správy KRNAP č. 2/2020, o vyhrazení míst k vjezdu motorových vozidel a obytných přívěsů

Ke dni 16. 3. 2021 vstoupilo v platnost rozhodnutí MŽP, kterým se mění výše jmenované opatření. Celý text rozhodnutí lze nalézt v návštěvním řádu na stránkách <https://www.krnep.cz/vycet-aktivit-a-na-nevazanych-limitu-a-omezeni/>

Zásadní změnou je zrušení POVINNOSTI obstarat si k vjezdu na území KRNAP na vyhrazené komunikace DOKLAD SPRÁVY KRNAP.

Správa KRNAP je však i nadále připravena tyto doklady vydávat – pokud si tedy někdo požádá, a je jedno, zda subjekt, na kterého se vztahuje výjimka ze zákona či subjekt, který je vyjmenovaný v opatření obecné povahy, Správa mu doklad po doložení účelu (dle zákona či OOP) vydá jako doposud.

Subjekty, které si o vydání dokladu nepožádají, budou muset účel cesty doložit při případné kontrole přímo v terénu stráží přírody. Měly by tedy mít k dispozici a předložit např. doklad o trvalém pobytu, výpis z katastru (nájemní smlouvu), pracovní smlouvu (dohodu o pracovní činnosti nebo o provedení práce), obchodní smlouvu nebo objednávku prací, živnostenský list, koncesi, konkrétní cíl cesty, smlouvu s KRNAP, průkaz ZTP, ZTP/P, doklad o vydání označení vozidla O 5 příslušným správním orgánem, doklad o rezervaci ubytování na konkrétní termín apod.

Nadále platí, že do klidových území a přírodní zóny lze vjíždět pouze po vydání výjimky odborem státní správy (v tomto případě budou doklady vydávány vždy) anebo pokud jde o subjekty s výjimkou podle § 16 odst. 2 písm. l) ZOPK (vlastníci – nájemci nemovitostí, IZS apod.).

Jak je zřejmé z odůvodnění rozhodnutí MŽP (viz výše) „Např. na vlastníky nebo nájemce nemovitostí se výjimka ze zákazu stanoveného v § 16 odst. 2 písm. l) zákona vztahuje pouze v případě, že vjíždějí v souvislosti s užíváním vlastněné nebo najaté nemovitosti, nikoliv v případech jiných; nemohou tedy z titulu výjimky využívat komunikace s těmito nemovitostmi nesouvisející.“

A obdobně, ubytovaní návštěvníci Krkonošského národního parku mohou vjíždět po vyhrazených komunikacích pouze k místu ubytování a v souvislosti s ním, nemohou využívat jiných komunikací např. k výletům po okolí apod.“

6. EKOLOGICKÁ VÝCHOVA A PRÁCE S VEŘEJNOSTÍ

Správa KRNAP dočasně uzavírá některé cesty v horách

Správa Krkonošského národního parku v návaznosti na vyhlášení osmi klidových území a s tím souvisejícím vyhrazením cest a tras v těchto územích dočasně uzavírá v termínu od 15. března do 31. května některé cesty nebo jejich úseky z důvodu ochrany proti rušení citlivých druhů živočichů. Toto opatření vstupuje letos v platnost poprvé a má dlouhodobý charakter. V terénu budou uvedené úseky zřetelně označeny cedulí s doprovodným textem „Zákaz vstupu z důvodu ochrany přírody od 15. 3. do 31. 5.“

Důvodem sezónní uzavírky konkrétních turistických tras či jejich úseků je skutečnost, že vedou přes místa pravidelného výskytu citlivých druhů, především pak tetřívka obecného, který je předmětem ochrany KRNAP a zároveň i Ptačí oblasti Krkonoše. Cílem tohoto opatření je především ochrana tetřívků a jejich pravidelně využívaných tokanišť v nejcitlivějším období jejich toku a rozmnožování.

Sezónní uzávěra v tomto konkrétním časovém úseku pomůže chránit tento druh zvláště v jeho citlivém období za co nejmenšího omezení návštěvníků Krkonoš. Předpokladem je však důsledné respektování těchto sezónních uzávěrek a rovněž dodržování celoročního zákazu pohybu mimo vyhrazené cesty a trasy v klidových územích.

Konkrétně se jedná o tyto cesty či jejich úseky:

- (1) Žlutá turistická cesta ve směru ze Zadních Rennerovek na Hanapetrovu Paseku, vedoucí po hranici klidového území v úseku Pod Zadními Rennerovkami až cyklotrasa Liščí cesta (opatření obecné povahy Správy KRNAP č. OOP 6/2020).
- (2) Zelená turistická cesta v úseku Vosecká bouda až Labská louka (OOP 7/2020).
- (3) Modrá turistická cesta (Davidova) v úseku Davidovy Boudy (odbočka od svážnice před potokem Dírečka, odbočka cyklotrasy 15A) až křižovatka nad Erlebachovou boudou (OOP 7/2020).
- (4) Žlutá turistická cesta z Tetřevích Bud na Liščí louku v úseku Černý potok až Liščí louka (rozcestí), vedoucí z části po hranici klidového území (OOP 8/2020 a 10/2020).
- (5) Zimní tyčovaná cesta z Malého Šišáku k Luční boudě, v úseku Pod Malým Šišákem až Luční bouda (OOP 8/2020).
- (6) Chodník biskupa Doubravy v úseku od hranic klidového území nad loveckou chatou Jana ve směru pod Jelenku a z něj na jih odbočující cesta k Niklovu Vrchu (OOP 8/2020).
- (7) Žlutá turistická cesta v úseku Václavák (naučná stezka) až Pěticestí (OOP 9/2020).
- (8) Naučná stezka Černohorské rašeliniště v úseku Nad Pardubickými Boudami – vyhlídková věž – U Hubertovy vyhlídky – Velké Pardubické Boudy (OOP 9/2020).
- (9) Zelená turistická cesta z Tetřevích k Hrnčířským Boudám, v úseku Tetřeví Boudy (hranice klidového území) až Čistá /potok, rozcestí (OOP 10/2020).
- (10) Zelená turistická cesta (Jiřího Nováka) v úseku souběhu hranice klidového území se státní hranicí s Polskem (OOP 11/2020).
- (11) Žlutá turistická cesta v úseku Kolínská bouda až Slatinná stráň (OOP 12/2020).

Většina sezónně uzavřených tras je obchozích po sousedních turisticky značených cestách.

Kompletní seznam s přesným popisem omezení včetně podrobného odborného zdůvodnění je uveden v jednotlivých opatřeních obecné povahy (vizte <https://www.krnep.cz/archiv/>).

Obdobné opatření jako český národní park již řadu let přijímá i ředitelství polského Karkonoského parku narodowego. To od 1. dubna do 31. května uzavírá čtyři cesty:

Zelená turistická cesta z rozcestí Ruiny schroniska im. Bronka Czecha na rozcestí s červenou turistickou Cestou česko-polského přátelství (kolem Wielkého Stawu)

Modrá turistická cesta (Hřebenovka) z Horní Malé Úpy přes Lesní hřeben (Kowarski Grzbiet) po rozcestí se žlutou turistickou cestou (vrchol Tabule)

Žlutá turistická cesta z rozcestí Mokre Rozdroze pod Violíkem směrem na Sněžné jámy

Zelená turistická cesta z rozcestí Mokre Rozdroze směrem do Sněžných jam až po rozcestí Rozdroze pod Wielkim Szyszakiem

Řádění terénních motocyklů bylo potrestáno

Za nedlouho (začátkem dubna) uplyne rok od bezprecedentního incidentu, kdy skupinka čtyř řidičů terénních motocyklů na pásech nelegálně jezdila nejcennějšími partiemi Krkonošského národního parku. Po konci zimní sezóny pak Krkonoše opět trápily spanilé jízdy terénních motocyklů, nelegální vjezdy motorových vozidel a vstupy turistů do volného terénu v klidovém území KRNAP. Správa KRNAP toto porušování zákona o ochraně přírody a krajiny řeší prostřednictvím strážců přímo na místě uložením pokuty nebo zahájením správního řízení. Strážci za loňský rok uložili 65 pokut v celkové výši 80 600 Kč a právníci odboru státní správy vyřešili 58 správních řízení a uložili pokuty ve výši 1 298 500 Kč.

Díky neskutečnému úsilí strážců i policistů se čtveřici řidičů terénních motocyklů, kteří si „užívali“ jízdu skoro po celých Krkonoších a to včetně Krakonošovy zahrádky pod Studničnou horou, podařilo dostihnout a v následných správních řízeních byla každému z provinilců uložena pokuta ve výši 100 000 Kč. Nyní jsou tato rozhodnutí pravomocná a dvě pokuty již byly zaplaceny. Jedna nezaplacená pokuta byla předána k vymáhání Celnímu správě a poslední pokuta by měla být zaplacena do poloviny března.

Obecně známým faktem je, že když není sníh, území Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma trápí spanilé jízdy terénních motocyklů. Všichni víme, že chytit jejich řidiče není snadné, ale ani oni se loni nevyhnuli trestu. V pěti případech naši právníci uložili pokutu 15 000 Kč.

Dalším negativním jevem, jehož počty bohužel neustále narůstají, je vstup do volného terénu v klidovém území KRNAP. Ať již se jedná o skialpinisty, freeridisty nebo tzv. selfičkáře, pokuta za porušení tohoto omezení může v závislosti na lokalitě a závažnosti přestupku dosáhnout výše 100 000 Kč. Loni právníci Správy KRNAP obeslali příkazem k uhrazení pokuty ve výši 10 000 Kč dvě desítky lyžařů, resp. selfičkářů.

Množství přestupků, které naši strážci v terénu musejí řešit, je obudné. Počet na místě uložených pokut stoupá. Situace je bohužel horší a horší. Práce strážců v současné době může připomínat boj s větrnými mlýny. Přesto nelze složit ruce do klína a je dobře, že i s pomocí našich právníků se daří řešení jednotlivých přestupků dotáhnout do úspěšného konce.

Pokuty, které pachatelé přestupků dostávají, nejsou příjmem Správy KRNAP. Polovina jde obci, na jejímž katastru se přestupek stal (obec jej musí použít na zlepšení kvality života v obci) a druhá polovina jde Státnímu fondu životního prostředí, který zajišťuje financování projektů jako například Zelená úsporám či Dešřovka.

Krkonošský národní park proniká on-line do škol

Ekologická výchova Správy Krkonošského národního parku připravila jedenáct přednášek vhodných do online výuky základních a středních škol. Hostující lektori promítají prezentace do virtuálních tříd a komunikují přímo s žáky. Tímto způsobem mohou problematiku Krkonoš představovat v kterékoli škole v České republice.

Pandemie koronaviru uzavřela na dlouhou dobu budovy základních i středních škol, proto učitelé zajišťují výuku distančně přes internet. Lektori ekovýchovy Správy KRNAP připravili sadu jedenácti

přednášek na krkonošská témata upravených tak, aby je bylo možné uvádět v online hodinách. Online výuku, která se v nárocích na žáky podobá home-office dospělých, přednášky zpestří, pomohou udržet pozornost dětí a učitelům poskytnou čas na přípravu další hodiny.

Lektor vstupuje do virtuální třídy jako host a přes sdílenou obrazovku promítá svoji prezentaci. „Udržet pozornost žáků, kteří sedí doma, a lektor je nevidí, je těžší, než kdyby před nimi stál ve skutečné třídě. Prezentace jsme museli prošípkovat otázkami, kvízy a dalšími triky. Lektori mohou děti dokonce vyvolávat“, uvedl Michal Skalka, vedoucí pracoviště EV Správy KRNP. Ale dodává: „Na normální přednášku si vezmu vždy něco zajímavého do ruky, třeba kus zlata. To při online nejde.“

Prvních měsíce, kdy pandemie budovy škol uzavřela, provázely online výuku problémy – chyběly počítače v rodinách, kolísala kvalita internetového připojení a teprve se objevovaly platformy, které komunikaci ve skupinách umožňují. Pro externího lektora nebylo možné vstoupit do virtuální třídy s online přednáškou. Nyní je situace jiná – učitelé učí zhruba podle stejného rozvrhu jako v normální škole a často jsou rádi, když jim někdo s výukou pomůže a hodinu zpestří. „Nabídku online přednášek si udržíme i v době, kdy se situace vrátí do normálních kolejí. Lektori mohou velmi jednoduše připravit třídu třeba v Brně na výlet do Krkonoš týden předem. Žáci budou vědět, kam vlastně jedou“, shrnul Radek Drahný, tiskový mluvčí Správy KRNP. Školy nyní jeví o takové přednášky velký zájem. O aktuální nabídce se dozvědí na domovských stránkách Správy KRNP zde:

https://www.krnep.cz/data/File/EVV/online_programy_ev-spravy-krnep-pro-skoly.pdf

Stromy vrchlabského zámeckého parku se představují

Zámecký park ve Vrchlabí je více než jedno a půl století zdrojem krásy, radosti a klidu. Navíc také poznání a poučení. Kromě odborné péče se Správa KRNP, která park spravuje, snaží dlouhodobě popularizovat historii parku i jednotlivé dřeviny. Dnes na některých významných stromech přibýly informační cedulky.

Prozatím se jedná o 23 cedulek s informací o českém i latinském jménu dané dřeviny a oblasti přirozeného výskytu daného druhu. Umístěny jsou významných dřevinách parku (exotické druhy, stromy významné svou velikostí apod.) hlavně v okolí cest. „Vnímali jsme, že návštěvníci zámeckého parku mají zájem dozvědět se, jaké stromy zde rostou. Cedulky s jejich jmény jsou pomyslnou vizitkou, díky níž se některé stromy návštěvníkům parku představují,“ říká ředitel Správy KRNP Robin Böhnisch.

Celý park s bohatými korunami stromů, skupinami keřů, dutinami ve starých kmenech a rozsáhlými travnatými plochami poskytuje vhodná hnízdiště či dočasné úkryty a rovněž pestrou nabídku potravy řadě druhů ptáků, ale i savců. Z pěvců tu běžně hnízdí například sýkora koňadra a modřinka, brhlík lesní, kos černý a drozd zpěvný, pěnice černohlavá, pěnkava obecná nebo zvonek zelený, ze šplhavců strakapoud velký a žluna zelená, ze sov puščík obecný. Na budově zámku hnízdí poštolka obecná a kavka obecná. V blízkosti rybníků lze zahlédnout létající drahokam – ledňáčka říčního. Duté stromy přes léto osídlují netopýři vodní a ušatí, celý park využívají jako loviště i další druhy – netopýr hvízdavý, rezavý nebo večerní. Pravidelně travnaté plochy parku navštěvuje i zajíc polní.

Vrchlabský zámek byl spolu se zahradou založen v polovině 16. století a prošel v průběhu více než čtyř set padesáti let mnohými změnami. Nejvýznamnější z nich se odehrály přibližně před 170 lety. Tehdy byly ne zcela rozvinuté barokní úpravy zahrady přetvořeny v přírodně krajinářském stylu. Na nevelké ploše osmi hektarů vznikla promyšlená, slohově čistá kompozice s jasnou koncepcí, která je v podstatě zachována dodnes. Park je ceněn pro čistotu výrazu, po stránce sadovnické i dendrologické. Je zapsán v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky.

Klimatologický monitoring v novém kabátě

Hřebenové partie Krkonoš jsou v kontextu Česka i širšího území střední Evropy klimaticky mimořádně extrémní. Zaznamenávat vývoj počasí pomáhají i dvě nové automatické meteorologické stanice instalované na Studniční hoře a u bývalých Jestřábích bud na podzim loňského roku. Další dvě budou nainstalovány letos na jaře u Rýchorské boudy a nad bývalou Klínovou boudou. Modernizace sítě meteorologických stanic umožní pokračování dlouhodobého sledování klimatu, jehož aktuální změny působí i na přírodu vzácné krkonošské tundry. Obnova těchto technologií je součástí projektu Vegetace

krkonošské tundry – minulost, současnost a budoucnost podpořeného z Operačního programu Životní prostředí.

„Krkonoše a zejména pak jejich nejcennější, ale zároveň i nejcitlivější část, krkonošská tundra jsou pod významným vlivem klimatických změn,“ říká ředitel Správy KRMAP Robin Böhnisch. „V rámci projektu proběhne široký monitoring, jež poskytne klíčové informace pro pochopení změn a odhad dalšího vývoje vegetace krkonošské tundry,“ upřesnil. „Navíc jsme navázali úzkou spolupráci s ČHMÚ, do jehož sítě budou naše stanice postupně zařazeny. Díky této spolupráci navíc Správa KRMAP získala možnost využívat unikátní databázi pro uchovávání a vyhodnocení naměřených dat, která tak budou snáze dostupná pro navazující přírodovědecký výzkum a monitoring,“ dodal Böhnisch.

V rámci klimatologického monitoringu, který je součástí rozsáhlého projektu OPŽP zaměřeného na vegetaci krkonošské tundry, se Správě KRMAP postupně daří obnovovat meteorologické stanice, které po více než dvacetileté službě dosluhují. Nové profesionální plně automatické stanice jsou určeny pro měření v extrémních klimatických podmínkách krkonošských hřebenů. Měření stanic zahrnuje klasické veličiny (meteorologické prvky) jako teplotu a vlhkost vzduchu, směr a rychlost větru, úhrn srážek, výšku sněhové pokrývky, dobu trvání slunečního svitu či globální radiaci. Stanice jsou dále doplněny mikroklimatickým měřením tržemních a půdních teplot a vlhkostí nejen v referenčním místě stanice, ale v případě teplot i v různých typech vegetace. Stanice jsou vybaveny dálkovým přenosem dat i telemetrií umožňující jejich vzdálenou správu.

Především v zimních měsících trpí jak konstrukce, tak především jednotlivá čidla častým výskytem mohutné námrazy, která dokáže běžně narůstat do tloušťky několika desítek centimetrů během pár dní. Výjimkou není ani pokrytí stanic silnou vrstvou ledu tvořícího se z námrazy při následných oblevách nebo při mrznoucích srážkách. V kombinaci se silným větrem tak stanice bývá vystavena extrémnímu zatížení a často hrozí i poškození samotných čidel. Solární stanice jsou navíc při námraze odkázány pouze na napájení z baterie kvůli zakrytí solárního panelu. V zimě trvá několik dní i týdnů, než se pracovníci Správy KRMAP k hřebenovým stanicím vůbec dostanou. Odstranění námrazy pak často vyžaduje skutečně veliké vypětí sil – fyzicky náročná práce v silném větru a mrazu musí být zároveň provedena pečlivě, aby nedošlo k poškození čidel. Letošní zima nové stanice skutečně prověřila. Získané poznatky povedou k dalšímu vylepšení stanic během jarních měsíců.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

Projekt Vegetace krkonošské tundry – minulost, současnost a budoucnost,
CZ.05.4.27/0.0/0.0/17_078/0009044.

Krkonoškému národnímu parku je 58 let

Právě dnes slaví Krkonošský národní park 58 let od svého vyhlášení. 17. května 1963 byla završena snaha generací odborníků a vědeckých institucí o vyhlášení Krkonoš národním parkem. Tento krok logicky navazoval na vyhlášení Karkonoského Parku Narodowego na polské straně hor, které nastalo o čtyři roky dříve (1959). Celé pohoří – bez ohledu na státní hranici – tak získalo statut národního parku a s tím související ochranu na ploše přibližně 600 km².

Správa KRMAP se snaží zachovat nebo zlepšit přírodní prostředí našeho nejstaršího národního parku. Přispívají k tomu i dlouhodobé ochranné aktivity Správy KRMAP. Díky možnosti čerpat evropské dotace se Správě KRMAP navíc daří směřovat finanční prostředky do rozvoje turistické infrastruktury, oprav komunikací či do ochranných opatření. Jen v současném plánovacím období od roku 2014 se nám pro Krkonoše podařilo získat 533 132 254 korun.

O zlepšujícím stavu životního prostředí Krkonoš svědčí i návrat řady druhů do Krkonoš. V horských potocích a říčkách se opět zabydlela vydra, svá klidná místa si zde našel rys ostrovid, prostor pro život zde nachází i datlík tříprstý. Naopak kombinace negativní faktorů (mizející životní prostor, rušení návštěvníky, predace,...) dovedla ikonického černého rytiře Krkonoš – tetřívka obecného – na hranici

přežití. Daří se krkonošským loukám, o které se s finanční podporou Správy KRNAP starají zdejší hospodáři. Díky jejich péči se na ně vrací violka sudetská nebo celá řada orchidejí.

Krkonošský národní park za dobu své existence má za sebou řadu mezníků – výstavbu velkokapacitních rekreačních objektů, odborovou rekreaci, imisní kalamitu, rozvoj sjezdového lyžování, boom apartmánového bydlení. Přes tyto všechny negativní vlivy se ale odborníkům daří uchovávat vzácnou krkonošskou přírodu v dobrém stavu.

Krkonošský národní park byl vyhlášen především pro ochranu jedinečné arko-alpínské tundry na hřebenech, výrazné stopy zalednění a drsného klimatu, subarktická rašeliniště, rozsáhlé lesní porosty a horské květnaté louky. Ochranu si zaslouží pozůstatky vlivu skandinávského ledovce (glaciální relikt), jako například všivec krkonošský, vrba laponská nebo endemity zvonek český či vřetenovka krkonošská. Unikátem je také například endemické společenstvo – morušková kleč.

Jedinečnost krkonošské přírody si uvědomovali i naši předchůdci. Jan Nepomuk hrabě Harrach zřídil v roce 1904 první krkonošskou rezervaci na Strmé stráni v závěru Labského dolu. Aktivity dalších milovníků krkonošské přírody, mezi které lze zařadit například Josefa Šourka, Zdeňka Pilouse či Jindřicha Ambrože, vyvrcholily v roce 1963 právě vyhlášením Krkonošského národního parku.

Ministr Brabec slavnostně otevřel nový depozitář Krkonošského muzea

Krkonošské muzeum Správy KRNAP uchovává doklady o vývoji Krkonoše a o životě ve zdejšímu regionu. V minulosti neměly desítky tisíc sbírkových předmětů požadované podmínky k uložení. Správa KRNAP proto s podporou evropských fondů z Integrovaného regionálního operačního programu vybudovala v Hořejším Vrchlabí depozitář nový, zcela odpovídající současným standardům. Dnes jej slavnostně otevřel ministr životního prostředí Richard Brabec.

„Těší mne, že mohu depozitář symbolicky otevřít jen pár dní po 58. výročí od vzniku Krkonošského národního parku. Symbolika je v tomto případě velmi důležitá. Parky jsou pro nás totiž výkladními skříněmi nejenom z pohledu ochrany přírody, ale dochovávají i naše prostředí kulturní a historické. A depozitář, stejně jako dobrá spolupráce s obcemi, jejichž zástupce je zde dnes s námi, k ochraně těchto hodnot pomůže. Nechť tedy depozitář dobře slouží!“ uvedl ministr Richard Brabec.

„Krkonoše mají krásnou a jedinečnou přírodu. Stejně tak cenná je i kultura a dědictví našich předků. Jsme rádi, že zde máme Krkonošské muzeum, které pečuje o zachování tohoto dědictví,“ řekl Jan Sobotka, senátor, starosta města Vrchlabí a předseda Svazku měst a obcí Krkonoše.

„Všechny jednotlivé pobočky Krkonošského muzea Správy KRNAP ve Vrchlabí, v Jilemnici a Pasekách nad Jizerou dosud používaly k uložení sbírek vlastní depozitáře v prostorách daného muzea – půdy, kanceláře, ale i v pronajaté prostory. Lze si tedy představit, že tyto depozitáře nebyly vždy ideálním místem skladování cenných dokladů života v Krkonoších a hlavně nedostačovaly kapacitou rozrůstajícím se sbírkám jednotlivých pracovišť. Krkonošské muzeum dlouhodobě hledalo nové prostory k uskladnění sbírkových předmětů a řešení přišlo v podobě speciální výzvy pro muzea z programu IROP,“ přiblížil situaci ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch.

Nový depozitář vznikl v místě bývalého skladu Správy KRNAP v Hořejším Vrchlabí. Stávající budova byla rekonstruována a bylo zde vybudováno nové konzervátorské a digitalizační pracoviště. Celé přízemí objektu je určeno k práci se sbírkami – prostor pro příjem nových sbírkových předmětů, jejich očistu, první konzervační zásahy. V patře objektu je badatelna, zázemí pro kurátory jednotlivých podsbírek a depozitáře. Hlavní část depozitářů je však umístěna v nově zbudovaném třípodlažním objektu, který je se stávající budovou propojen. Nové depozitáře jsou vybaveny klimatizací, která reguluje teplotu a vlhkost a umožňuje tak dodržovat předepsané hodnoty pro uložení sbírkových předmětů.

V minulých týdnech proběhlo intenzivní a náročné stěhování do nového depozitáře. Nový domov zde našlo na 40 000 inventárních čísel, přičemž jedno IČ může náležet i celému souboru předmětů. V nejbližší době čeká pracovníky Krkonošského muzea kontrola, roztřídění a uložení sestěhovaných muzeálií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Navracíme široké lesní cesty v Krkonoších přírodě a pěším

Krkonoše protínají stovky kilometrů různých pozemních komunikací – silnic, turistických chodníků, pěšin a lesních cest. Mnohé z nich byly vybudovány kvůli odvozu vytěženého dřeva v období imisní kalamity v 80. letech minulého století. Některé v současnosti pozbývají svůj význam, proto je Správa KRNAP odstraňuje a vrací daná místa zpět přírodě, nebo mění v pěšiny sloužící pěším návštěvníkům.

„Předrevoluční doba přinesla Krkonošům řadu nežádoucích jevů, se kterými se potýkáme dodnes. Jedním z nich jsou i široké lesní cesty vedoucí do nejcennějších lokalit KRNAP. Tehdejší správci lesů navíc například příliš neřešili, jaké důsledky v budoucnu přinese použití zásaditých hornin v tělese cest v převážně kyselém prostředí Krkonoš,“ konstatuje ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. „V první polovině 90. let byly lesy v KRNAP delimitovány z tehdejších Východočeských státních lesů na Správu KRNAP. Hospodařit se v nich začalo citlivějším způsobem, což v roce 2009 vyvrcholilo získáním prestižního certifikátu FSC. Dopady snah hospodářsky zužítkovat maximum dřevní hmoty v období imisní kalamity 80. let ale budeme v parku ještě nějaký čas napravovat,“ doplnil Böhnisch.

V 60. až 80. letech vznikly například lesní cesty do Labského dolu, k Čertově strouze, Na Kouli, v úbočí Kozích hřbetů, v oblasti Mrtvého vrchu, do Kotle, okolo Liščí hory, v bývalé státní přírodní rezervaci Bažinky a na mnoha dalších místech.

Lesní cestní síť tvoří především přibližovací a odvozní cesty. Jejich vybudování si v minulosti vyžádalo umělé vytvoření „rovné“ plochy tělesa cesty, které spočívalo v přesunu značného množství zeminy a vytvoření umělého odřezu na straně jedné a náspu na straně druhé. Aby nedocházelo k poškozování a podmáčení cesty, byly instalovány příčné svodnice odvádějící vodu z jejího povrchu a byl vybagrován podélný příkop pro odvod vody. Nově zbudované krkonošské cesty bylo z důvodu dostatečné únosnosti nezbytné vysypat štěrkem a to často nevhodným kamenivem – vápencem, melafyrem, čedičem či porfyrem, které výrazně ovlivňují složení zdejších kyselých půd, mění složení původní vegetace a umožňují rozvoj nežádoucích invazivních a expanzivních rostlinných druhů.

S ohledem na současné plány péče o původní a přírodní lesy, které jsou součástí zóny přírodní, se v nich již žádné zásahy (a to ani proti kůrovcovitým) neprovádějí. V lesích přírodě blízkých, které tvoří stejnojmennou zónu, jsou pak plánovány pouze dočasné zásahy malé intenzity. Lesní cesty tak mnohde natrvalo pozbývají svého významu a původního účelu.

Úplná asanace zbytných lesních cest by ale znamenala nepřiměřený zásah při přesunu zeminy a zničení současné vegetace v pásu širokém 12–20 m. A ještě s nejistým výsledkem, protože původní uložení půdy, které se vyvíjelo tisíce let, již nelze obnovit. Proto Správa KRNAP na vybraných lesních cestách přistupuje pouze k tzv. renaturaci, tedy odstranění nepůvodního štěrku z tělesa cesty, obnově vodního režimu odstraněním svodnic a propustků a načechrání povrchu cesty, aby se na něm brzy uchytila vegetace. Ostatní lze nechat na přírodních procesech, které za čas úměrný rozsahu poškození „smažou“ či alespoň zakryjí i ten největší zásah člověka.

Loni byla renaturována lesní cesta Meandry – Pudlák, která pro lesnické hospodaření zpřístupnila srdce Labského dolu koncem 60. let 20. století. Zde jsme zpět přírodě vrátili 995 m dlouhý úsek od jejího konce po most přes Pudlavu. Z tělesa cesty jsme odvezli nepůvodní kamenivo, odstranili jsme propustky z ocelových trub a povrch byl rozdrásán pro snazší uchycení vegetace. Pro pěší turisty hledající klid a přístup lehkou technikou typu čtyřkolka (například při zásazích Horské služby) byl na cestě ponechán 1,5 m široký urovnaný pás.

K podobným úpravám došlo i na 1 336 m dlouhém úseku lesní svážnice Holmanka II, tedy v úseku od Čertovy strouhy po její napojení na žlutou turistickou cestu, dále na 471 m dlouhém úseku lesní cesty Na Kouli. Na dalších dvou lesních cestách – v Dlouhém dole a pod Mrtvým vrchem – nebylo třeba odstraňovat nepůvodní štěrk v tělese cesty a za léta, kdy cesty již nejsou využívány, si příroda poradila sama – obě zarůstají hustou vegetací a smrkovým náletem.

Asanace byly hrazeny z projektu OPŽP Asanace lesních cest v návaznosti na plnění Plánu péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo (CZ.05.4.27/0.0/0.0/19_120/0011414).

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

V Krkonoších se objevili pytláci

Postřelený čáp černý v Horním Maršově a usmrčená volavka popelavá ve Vítkovicích v Krkonoších ukazují, že ilegální zabíjení ptáků je bohužel ve 21. století stále aktuální problém i v národních parcích. Pro podezření ze spáchání trestného činu proto Správa KRNAP podá trestní oznámení na neznámého pachatele.

Čápa černého jsme našli 15. dubna v Horním Maršově. Vzhledem k charakteru poranění jsme jej následně převezli do Záchrané stanice ČSOP JARO v Jaroměři. Čáp měl otevřenou zlomeninu zápěstí, a proto mu veterinář musel poraněné křídlo amputovat. S ohledem na podezření na střelné zranění byla provedena pitva amputovaného křídla, při ní byla opravdu vyjmuta střela. Čáp byl poraněn v 18. roce svého života (!); jeho návrat do volné přírody již není možný.

Postřelený čáp černý byl nalezen na území ochranného pásma KRNAP, v bezprostřední blízkosti národního parku. Jedná se o zvláště chráněný druh živočicha v kategorii silně ohrožený, předmět ochrany podle práva Evropských společenství a předmět ochrany Ptačí oblasti Krkonoše vyhlášené v rámci soustavy Natura 2000. Jeho početnost na celém území českých Krkonoš je odhadována na 12–15 hnízdnic párů. Podle ornitologického kroužku se podařilo zjistit, že tento jedinec byl okroužkován jako mládě dne 23. června 2003 na hnízdě v Teplicích nad Metují, během svého života byl několikrát kontrolován na různých místech ČR, od roku 2019 hnízdil v Mokřínách na Žacléřském hřbetu. V letech 2019 a 2020 byla na tomto hnízdě úspěšně vyvedena tři, resp. čtyři mláďata. Podle pobytových stop (trus) byla přítomnost čápů na tomto hnízdě zjištěna i v letošním roce. Vzhledem k tomu, že čápi se opakovaně vrací na hnízda svých předchozích úspěšných hnízdění, je vysoce pravděpodobné, že dalším důsledkem poranění a eliminace jednoho dospělého ptáka z místního páru čápů černých bude rovněž jejich neúspěšné hnízdění v letošním roce na uvedené lokalitě.

Dalším příkladem ilegálního zabíjení ptáků je usmrcení volavky popelavé ve Vítkovicích v Krkonoších. Ta byla nalezena 21. dubna a příčinou jejího úmrtí bylo zastřelení.

V případě čápa černého Krkonoše přišly o zkušeného dospělého ptáka, který v minulých letech úspěšně rozšiřoval populaci tohoto zvláště chráněného druhu. V případě volavky se jedná o zabití ptáka ve volné přírodě ve zvláště chráněném území, respektive v jeho ochranném pásmu.

Čáp černý (*Ciconia nigra*) je chráněný ptačí druh v kategorii silně ohrožených, navíc jde o jeden z druhů, pro které byla v Krkonoších vyhlášena Ptačí oblast v rámci evropské soustavy Natura 2000. Krkonoše jsou v rámci české přírody jedním z důležitých území jeho výskytu. Na obou stranách hranice hnízdí zhruba 20 párů. Obecné druhové ochrany požívá i volavka popelavá (*Ardea cinerea*), která navíc v Krkonoších hnízdí jen vzácně – na obou stranách hor hnízdí jen 4–6 párů.

V obou případech došlo k porušení zákona č. 114/1992 Sb. v platném znění.

Cenu ředitele Správy KRNAP za rok 2020 získalo sedm oceněných

Při v pořadí jedenáctém předávání Cen ředitele Správy KRNAP¹ se laureáty stalo sedm význačných osobností či institucí, které přispěly k rozvoji Krkonoš a povědomí o našich horách. Jsou jimi hospodář David Mlejnek, horolezec Jan Červinka, obnovitel drobných sakrálních staveb Jiří Daněk (in memoriam),

¹ Cena ředitele Správy Krkonošského národního parku vyzdvihuje osobnosti, které svou prací, výkony či občanskými aktivitami představují či představovaly významný přínos pro Krkonošský národní park či Krkonoše jako region.

kartograf a vydavatel map Jiří Rohlík, lesník Karel Hroch, výrobce tradičních vánočních ozdob Rautis, a. s. a bývalý člen Horské služby Krkonoše Vladimír Paudera.

Smyslem tohoto ocenění je vyzdvihnout lidi, kteří svým životem a prací znamenají či znamenali přínos pro Krkonoše. „Letos se nám sešly velmi kvalitní nominace. Již loni jsme si řekli, že je škoda každý rok vybrat jen pět laureátů, když osobností, které by si toto ocenění zasloužily, je mnohem více. I letos jsme se s ostatními členy Výboru² rozhodli udělit ocenění devět, osmi osobnostem a jedné instituci,“ říká ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. Nominace laureátů Ceny ředitele Správy KRNAP posílala v hojných počtech veřejnost. V letošním roce Výbor vybíral ze tří desítek návrhů.

Laureáti, resp. jejich zástupci převzali z rukou ředitele Správy KRNAP Robina Böhnische ceny v podobě Krakonoše. Ty vyrobil jako drátěné plastiky Ladislav Šlechta z Harrachova technikou smyček. Předlohou mu bylo nejstarší vyobrazení Krakonoše tak, jak je známe z Hellwigovy mapy Slezska z roku 1561. K výrobě jedné sošky bylo zapotřebí přibližně 30 metrů železného taženého žíhaného drátu, který musí být pro potřeby pletení tvárný a měkký. Výroba jednoho Krakonoše zabrala více než 30 hodin.

Krátké videoportréty všech oceněných najdete na <https://youtu.be/jlr0Xs8m3CY>.

Cenu ředitele Správy KRNAP již obdrželi:

- za rok 2010: Josef Fanta, významný odborník na problematiku lesa
 Pavel Klimeš, krajinný ekolog
 Valerián Spusta, lavinový specialista a dlouholetý horský záchranář
 Jiří Bruník, in memoriam, fotograf Krkonoš
- za rok 2011: Marie Kubátová, spisovatelka
 Theodor Lokvenc, významný lesnický odborník
 Jiří Havel, fotograf
 Oldřich Lábek, in memoriam, lesník, bývalý ředitel Správy KRNAP
- za rok 2012: Miroslav Klapka, první ředitel Správy KRNAP
 Miroslav Chadim, bývalý člen Horské služby
 Čestmír Klos, novinář a bývalý redaktor časopisu Krkonoše
 Josef Šourek, in memoriam, botanik
- za rok 2013: Jana a František Tauchmanovi, vedoucí folklorního souboru Špindleráček
 Jaroslav Koldovský, dlouholetý člen Horské služby Krkonoše
 Jan Štursa, botanik a bývalý ředitel Správy KRNAP
 Otokar Štětka, in memoriam, první náčelník Horské služby Krkonoše
- za rok 2014: Jan Vaněk, zoolog
 Slávka Hubačiková, lidová vypravěčka
 Jaroslav Hovorka, bývalý člen Horské služby
 Jan Materna, zoolog
 Jiří Novák, in memoriam, bývalý ředitel Správy KRNAP
- za rok 2015: Jan Jeník, botanik
 Josef a Jarmila Waldmannovi, organizátoři kulturního dění v Pasekách nad Jizerou
 Milena Kociánová, geobotanička

² Výbor Ceny ředitele Správy KRNAP se skládá z vedoucího oddělení styku s veřejností (Radek Drahný), náměstka ředitele (Jakub Kašpar), předsedy Svazku měst a obcí (Jan Sobotka) a zástupce Horské služby Krkonoše (Pavel Jirsa).

- Roman Odvárko, dlouholetý člen Horské služby Krkonoše
 Vladimír Šatný, in memoriam, bývalý vedoucí odboru ochrany přírody Správy
 KRNAP
- za rok 2016: Petr Kadleček, lesník
 František Krahulec, botanik
 Miroslav Kubát, starosta Jablonce nad Jizerou
 Tomáš Filka, dlouholetý člen Horské služby Krkonoše
 Josef Sekyra, geolog, in memoriam
- za rok 2017: Antonín Jurásek, lesník
 Miloslav Bartoš, historik
 Jiří Dunka, bývalý náčelník Horské služby Krkonoše
 Aleš Suk, pedagog
 Jan Messner a Štefan Spusta, in memoriam, bývalí členové Horské služby
- za rok 2018: František Jirásko, historik
 Alfréd Pucher, strážce KRNAP
 Petr Miles, přírodovědec, in memoriam
 Antonín Tichý, sběratel a historik
 Irena Bělochová, dokumentátorka
 Přemysl Kovářík, člen Horské služby Krkonoše
 Martin Maček, hospodář, in memoriam
 Jan Luštinec, historik
 Eliška Pilařová, publicistka
- za rok 2019: Hana Jůptnerová, pedagožka, in memoriam
 Růžena Štěpánková, bývalá pracovnice Správy KRNAP
 Eva Kalášová, bývalá pracovnice Správy KRNAP
 Radko Tásler, speleolog
 Jiří Sehnal, bývalý šéfredaktor časopisu Krkonoše
 Adolf Klepš, náčelník Horské služby Krkonoše, in memoriam
 Karkonoski Park Narodowy
 Josef Tylš, lesník a propagátor rohačkových jízd, in memoriam
 Radek Hanuš, hudebník

Krkonoše mají společnou strategii péče o oba národní parky

Ředitelé obou krkonošských národních parků podepsali zásadní dokument Strategie péče o národní parky Krkonoš. Ten představuje nový typ dokumentu, analyzující rozdíly a shody ve stavu a péči o území obou národních parků, ochranná pásma a jejich předměty ochrany. Nastavuje rámec péče, kterým bude dosaženo plánovaného cílového stavu či postupných kroků v případě, že dosažení cílového stavu přesahuje časový horizont platnosti dokumentu.

„Tento dokument stvrzuje to, co všichni už dávno víme, že příroda nezná hranice. Příroda Krkonoš je jenom jedna a vždycky to tak bylo. Hraniční čára na mapách je prvkem, který dnes už spíše spojuje, než rozděluje,“ řekl ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. „Díky projektu Společný přístup k péči o

Krkonošský národní park dostáváme do ruky dlouhodobou vizi ochrany horské přírody a údržby horské krajiny, která bude nejenom jedním ze základů dalších dílčích dokumentů, ale především podkladem pro praktickou realizaci opatření v péči o Krkonoše. Všem v Česku a v Polsku, kteří se na přípravě tohoto díla podíleli, patří velké uznání a poděkování. Také díky tomuto projektu se budeme moci těšit krásou našich hor i v budoucnu,“ doplnil Böhnisch.

„Krkonoše jsou přeshraniční přírodní oblastí s různými formami ochrany už od počátku 20. století. Nakonec se v roce 1959 polská vláda a v roce 1963 vláda tehdejšího Československa rozhodly v Krkonoších vytvořit národní parky, které od samého počátku bez ohledu na politické a sociální podmínky začaly navzájem spolupracovat ve snaze harmonizovat procesy péče o přírodu,“ říká ředitel Karkonoského Parku Narodowego Andrzej Raj. „Abychom systematizovali dlouhodobou spolupráci mezi správami obou národních parků a dali jí nový vizionářský rozměr, vypracovali jsme novou strategii péče o přírodu národních parků v Krkonoších. Chtěl bych poděkovat všem, kteří se podíleli na tvorbě této strategie, a věřím, že v budoucnu přispěje k ještě lepší a účinnější ochraně našich krásných hor,“ dodal Raj.

Dokument Společná strategie péče o Krkonošský národní park a Karkonoský Park Narodowy obsahuje analytickou i strategickou část a nedílnou přílohou je také analýza legislativy. Kompletní znění najdete zde: <https://www.krnapp.cz/spolecny-pristup-k-peci-o-krkonosky-narodni-park/>

Projekt byl podpořen prostředky z programu Interreg V-A Česká republika – Polsko.

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

V Krkonoších se rozmáhá nelegální horolezectví

Horolezectví je na území Krkonošského národního parku zakázáno, kromě vyhrazených míst, jimiž jsou Hnědé skály a Hranostají skály ve Strážném, Lubošské skály na Harrachovsku a Emin kámen v oblasti Přední Labské. Přesto pracovníci Správy KRMAP v letošním roce narazili na nově osazené cesty.

„V minulých týdnech jsme zjistili, že některé skalní stěny v okolí Janských Lázní a Pasek nad Jizerou byly osazeny horolezeckými jisticími skobami. Někdo si zde takto vytvořil tréninkové cesty. Je třeba si uvědomit, že takováto aktivita na území národního parku může být v kolizi se zájmy ochrany přírody,“ říká vedoucí odboru péče o národní park Václav Jansa. „Navíc je to zásah do majetkových práv, protože Správa KRMAP jako majitel uvedených pozemků, k takové činnosti nedala souhlas, a to ani na území ochranného pásma. Je to stejné, jako by někdo vaši zahradu využíval ke své zábavě bez vašeho souhlasu. Nepominutelným faktem také je to, že pokud bychom takovéto nelegální vyznačení lezeckých cest strpěli, tak ze zákona ručíme za jejich bezpečnost. A uvedené cesty nejsou staticky bezpečné,“ upřesnil Jansa. Navíc existuje důvodná obava z ohrožení přírody, protože na uvedených lokalitách došlo i k vykácení na skalách rostoucích dřevin a k obnažení skalního povrchu. Existuje riziko rušení hnízdicích ptáků a na stěnách rostoucích druhů rostlin, mechorostů a lišejníků.

Žádáme horolezce, kteří tyto nelegální cesty osadili, aby osazení odstranili.

Provozování horolezeckých aktivit v daných lokalitách se horolezci dopouštějí přestupku, za který může být uložena pokuta do výše 100 000 Kč.

Další dar do pasecké sbírky krkonošské houslařské školy

V pátek 16. července navštívil pasecký Památník zapadlých vlastenců pan Josef Schebal s manželkou a přivezli další vzácný dar do sbírky, mapující unikátní Krkonošskou houslařskou školu – součástí daru je především několik nástrojů (dvě violy, dvojce housle a jedna pošetka) ze sbírky Josefa Vedrala, paseckého rodáka a houslaře, o jehož pozůstalost se spolu s rodinou pan Schebal a nizozemská Nadace Fidula stará.

Vedralova rodina prostřednictvím pana Schebala darovala paseckému muzeu velkorysý dar – vybavení Vedralovy amsterdamské dílny – již v roce 2016. Tentokrát přivezli manželé Schebalovi violu, která

bývala vystavena ve výloze Vedralova houslařství. Dalším darovaným nástrojem je viola d'amore z dílny houslaře Ignatia Markerta v Praze z roku 1938. Viola d'amore se používala s oblibou především v barokní hudbě. Její zvláštností byla i hlavice, kterou obvykle tvořila hlavička krásné ženy nebo andělíčka lásky, tzv. amorka. To je i případ violy, darované paseckému Památníku, kdy má amorek ještě oči cudně překryté zlatou páskou – prý proto, aby nevadilo, že violista na nástroj hrál i v kostele.

Dalším darovaným nástrojem jsou unikátní housle, vyrobené pro indonéského zákazníka, jejichž specifikem je horní deska, nahrazená hadí kůží, která lépe než dřevo odolává tropickému indonéskému vlhku. Další darované housle jsou z dílny francouzského houslaře Honoré Derazeye, rovněž cca z poloviny 19. století, a jejich zvláštností je jednak mimořádně silný zvuk a jednak nádherně intarzované dno s romantickým koloniálním motivem.

Posledním z darovaných nástrojů je pošetka francouzské proveniencí z poloviny 19. století – velmi úzké housle, používané hudebníky především pro případy, kdy bylo třeba, aby měl nástroj spíše tišší zvuk.

Setkání v Pasekách doprovodili krásnou hudbou Georga Philippa Telemanna dva špičkoví housloví mistři – Jan Fišer a Jan Mráček.

Houslař Josef Jáchym Vedral se narodil 26. března 1883 v Pasekách nad Jizerou. V letech 1897 – 1900 se vyučil u dalšího z houslařů Krkonošské houslařské školy, Benjamina Patočky, v Jičíně. Po vyučení u něj ještě několik let pracoval, než odešel do Amsterdamu, kde pracoval ve známé houslařské dílně Karla van der Meera. V roce 1908 se osamostatnil. Houslaři se staly i oba jeho synové – Josef a Joachim. Zemřel v Haagu 31. května 1965

Moderní technologie pronikají i do lesa

Při pohybu po pěšinách, chodnicích a cestách narazí občas návštěvníci Krkonoš na cedule PRÁCE V LESE. To znamená, že na cestě před nimi, pokud není úplně uzavřená, mohou potkat nejrůznější pracovní stroje. K těžbě dříví byly v počátcích systematického využívání lesů v daleké minulosti používány různé sekery, později ruční pily „břichatky“, k dopravě sloužily skluzy. V zimě pak bylo dřevo přepravováno po sněhu na saních, z údolí pak plaveno do kraje po vodě. Později se přidaly koňské povozy, motorové pily, automobily a traktory. V podstatně modernizovanější podobě jsou těžební a transportní prostředky používány dodnes.

Při probíhající těžbě dřeva je velmi nebezpečné se pohybovat v místech, kde se kácí. Respektujte proto pokyny na tabulkách, případně vyznačený nebezpečný prostor.

„Těžba dřeva je pro Správu KRNAP jedním z prostředků, jak změnit kulturní, zcela uměle založené lesní porosty do stavu přírodě blízkému. Správa KRNAP ale, oproti minulosti, preferuje co možná nejšetrnější technologie a vítá zapojení místních firem do realizace zakázek,“ říká Václav Jansa, vedoucí odboru péče o národní park. Vzhledem k náročnému terénu v horách převládá těžba motorovými pilami. Nejmodernější technologie – harvestory kvůli jejich značným limitům v horském terénu využíváme jen velmi málo.

V roce 2020 jsme vytěžili 116 432 m³ dřeva. Část dřevní hmoty ponecháváme na místě, zejména v lokalitách, kde chybí podíl mrtvého dřeva v ekosystému, nebo tam, kde by jeho přiblížení bylo zcela nerentabilní. Tato hmota je odkorněna, aby nedocházelo k dalšímu šíření podkorního hmyzu – kůrovců.

Přibližování dřeva probíhá různými prostředky. Využíváme koně, vyvážecí traktory nebo soupravy, lanovky a jejich kombinace. Zejména v použití koní a lanovek Správa KRNAP mezi českými zadavateli těchto prací vede.

V loňském roce jsme lanovky využili k přiblížení téměř 30 000 m³ dřeva, což je necelých 20 % přibližovaného objemu. V předchozích letech byl tento podíl ještě vyšší.

Vyvážecí traktory, soupravy, případně traktory byly využity ve více než 60 % přibližovaného objemu. Jedná se o techniku, u níž je důraz kladen na minimalizaci poškození povrchu půdy. Pokud k němu už dojde, je nutné toto poškození bezodkladně napravit.

Velmi ceněným prostředkem pro přiblížování je kůň. Bohužel jich je stále méně a méně. Práce s nimi je velmi náročná a nebezpečná. I přesto je úloha koně nenahraditelná a železný kůň ho nemůže nikdy zcela zastoupit. V loňském roce samostatně koně přiblížili v Krkonoších více než 20 000 m³ dřeva, tedy přes 15 % objemu. Další velký podíl je v kombinaci s lanovkami, kde se koně podílejí na cca 50 % přiblížování. Celkem je tedy možné říci, že koně pohnou více než 35 000 m³ dřeva.

Přiblížené dříví je odváženo odvozními soupravami ke koncovým odběratelům. Byli bychom rádi, pokud by byl co největší podíl dříví zpracován v regionu, bohužel většina lokálních zpracovatelů, tedy pil, zanikla a zbylé představují jen zlomek původní kapacity.

Když tedy potkáte výstražné tabulky, uvidíte techniku nebo se budete cítit omezeni nákladním autem, nezlobte se na pracovníky, kteří tuto těžkou práci dělají. Jsou součástí snahy o naplnění cílů Správy KRNAP zlepšit stav lesů a navrátit je blíže přírodě.

Pastva – spása pro krkonošské louky

Správa Krkonošského národního parku podporuje péči o cenné krkonošské louky. Díky několika běžícím projektům na podporu lučních společenstev obhospodařujeme zhruba 120 lučních lokalit. Na většině z nich se pasou různá plemena ovcí.

„Pastva hospodářských zvířat do Krkonoš neodmyslitelně patří prakticky od doby, kdy člověk začal hory kolonizovat. Útlum nastal v souvislosti s poválečným vysídlením původního německého obyvatelstva a koncem budaření. Touto změnou byla poznamenána celá druhá polovina 20. století. Další změna – tentokrát k lepšímu – přišla s koncem minulého století,“ říká ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. „Péče místních hospodářů je na loukách vidět. Postupně se navracejí vzácné druhy rostlin – violka sudetská, orchideje, ale také luční houby jako závojenka kruhatá nebo kyjanka zakouřená,“ upřesnil Böhnisch

Květnaté krkonošské louky spásají nejrůznější plemena ovcí (celkově cca 1 900 ks), koz a krav (okolo 270 ks). K vidění jsou ale i koně či stádečko lam a poníků.

V rámci projektu Obnovný management krkonošských luk pod programem OPŽP letos pečujeme o více jak čtyři desítky lučních lokalit. V rámci Programu péče o přírodu a krajinu o dalších zhruba padesát lokalit a dalších 17 lokalit z projektu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, celkově tedy o více jak 110 lokalit.

Péče o cenné krkonošské louky za podpory Správy KRNAP probíhá zhruba na 550 ha.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

Projekt: Obnovný management krkonošských luk
(CZ.05.4.27/0.0/0.0/19_120/0010296), Operační
program Životní prostředí

Památník obětem hor se opravuje

Památník obětem hor, stojící v sedle mezi Luční a Studniční horou při cestě od Výrovky na Luční boudu, prochází opravou. Drobná kamenná stavba čelí snad nejdřívším klimatickým podmínkám v Česku, což se podepsalo na jejím stavu. Aktuálně probíhá oprava střešní konstrukce.

Do objektu zatékalo a nebylo již nadále možné jej nechat přístupný veřejnosti. Střešní konstrukce byla z betonu a v důsledku koroze výztuže betonové střechy je nutné starou konstrukci zbourat a zhotovit střechu novou.

Po dobu opravy bude Památník veřejnosti uzavřen. Ostatně i jeho interiér připomínající lidi, kteří v Krkonoších přišli o život, je dočasně demontován a uložen mimo staveniště.

Památník obětem hor se nachází v nadmořské výšce 1 509 m n. m. a je věnován všem, kdo v horách přišli o život.

Oprava by měla být dokončena do začátku zimní sezony.

Vrchlabská genofondová banka se stala přidruženým členem Unie botanických zahrad

Genofondová zahrada Správy KRNAP prošla celkovou rekonstrukcí a stala se přidruženým členem Unie botanických zahrad.

Historie záchranné genofondové zahrady ve Vrchlabí při Správě Krkonošského národního parku se datuje do roku 1983. Od té doby zde pěstujeme řadu ohrožených druhů krkonošské květeny, z nichž část byla použita k posílení slábnoucích populací v přírodě. Za všechny je možno jmenovat koniklec jarní alpský v Čertově zahrádce, vrbu bylinnou v Malé Kotelní jámě, jeřáb sudetský v Obřím dole nebo rozrazil chudobkovitý na vrcholu Sněžky. V současné době v zahradě uchováváme více než 300 druhů či klonů ohrožených krkonošských rostlin, tedy zhruba třetinu krkonošské flóry. Kolekce zahrnuje i obtížně pěstovatelné druhy, jako je třeba kropenáč vytrvalý či hadilka obecná.

Součástí zahrady je i pracoviště genetické banky. Pro uchování genofondu ohrožených druhů jsou semena, sebraná v terénu nebo v zahradě, po přečištění a testech klíčivosti ukládána k dlouhodobému skladování při teplotách $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$. V současnosti jsou takto uchována semena 71 druhů rostlin z červeného seznamu flóry ČR. V blízkosti zahrady je i sad krajových odrůd ovocných dřevin, který je volně přístupný veřejnosti, a rastrové záhony s ukázkami typických krkonošských biotopů.

V letech 2018 až 2020 proběhla v rámci projektu OPŽP komplexní rekonstrukce jak genofondové zahrady, tak i vnitřních prostor a laboratorního vybavení genetické banky. Následně byly pěstované rostliny opatřeny přehlednými cedulkami. Tyto proměny zahradu pozvedly a umožnily ucházet se o přidružené členství v Unii botanických zahrad. Prezident i viceprezident unie při inspekční návštěvě naší zahrady ocenili jak odbornou, tak i logistickou, didaktickou a estetickou stránku naší genofondové zahrady. Na valné hromadě Unie dne 24. srpna 2021 pak bylo naše členství schváleno.

Členství v Unii je zásadní zejména z důvodu spolupráce s ostatními botanickými zahradami na záchranných programech a také kvůli přístupu k informacím a výměně zkušeností. Postupně probíhá i další rozšiřování uchovávaného genofondu vzácných a ohrožených rostlinných druhů. Příkladem může být koniklec jarní alpský. Po vymření jesenické populace jsou Krkonoše posledním místem výskytu tohoto kriticky ohroženého a mizejícího taxonu v České republice. Letos se na nově objevené lokalitě podařilo z většího počtu jedinců odebrat semena, která již ochotně klíčí. Uložení semen, která bude možno získat z rozpěstovaných rostlin, v genové bance je zcela zásadním krokem pro záchranu mizející krkonošské populace. V posledních letech byla také založena sbírka krkonošských jestřábníků, mezi nimiž je řada velmi vzácných a endemických druhů. V blízké budoucnosti plánujeme namnožit jednotlivé keře (klony) endemického jeřábu sudetského, které v rámci počínající spolupráce rozmístíme v různých botanických zahradách a vytvoříme tak „zálohy“ jejich jedinečného genofondu.

Genofondová zahrada je ve všední dny po dohodě přístupná veřejnosti.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

Novým prezidentem Federace EUROPARC je náš kolega Michael Hošek

Svým novým prezidentem včera na svém valném shromáždění na příští tři roky zvolila celoevropská asociace chráněných území Federace EUROPARC našeho kolegu ze Správy KRNAP Michaela Hoška. Michael Hošek pracuje na Správě KRNAP jako koordinátor projektů naší zahraniční rozvojové spolupráce.

Letošní výroční konference a valné shromáždění Federace EUROPARC (www.europarcconference.com) se konaly, kvůli zdravotně bezpečnostním rizikům, spojeným s pandemií covid-19, on-line. Federace si zvolila nové vedení. Prezidentem byl zvolen Michael Hošek, kandidát Správy KRNAP, a to 115 hlasy z celkových 132.

„Federace EUROPARC je pro nás velmi důležitá. Čerpáme tu inspiraci, dělíme se o zkušenosti s kolegy z mnoha evropských zemí, získáváme potřebnou zpětnou vazbu. Proto je pro nás velkou ctí a radostí, že se prezidentem této prestižní organizace na následující tři roky stal právě náš kolega Michael Hošek,“ říká k dnešní volbě ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch.

„Jsem velmi poctěn podporou členů EUROPARC, která je zároveň výzvou. Čeká nás zajímavé období, které přináší nejen omezení, ale s tím spojené nové příležitosti a obzory. A my na to musíme být schopni jako Rada EUROPARC i její členové adekvátně reagovat. To považuji, vedle dalšího rozvoje odborných činností federace, za náš hlavní úkol pro další tři roky,“ říká Michael Hošek, čerstvě zvolený prezident Federace EUROPARC.

Členy Rady Federace EUROPARC byli zvoleni tito kolegové: Marta Múgica (Španělsko, 112 hlasů), Leelo Kukk (Estonsko, 109 hlasů), Stefano Santi (Itálie, 93 hlasů), Dominique Lévêque (Francie, 85 hlasů), Pete Rawcliffe (Skotsko, 80 hlasů), Hendrik Roelof Oosterveld (Nizozemí, 77 hlasů).

Michael Hošek byl v dosavadním volebním období Federace EUROPARC jejím viceprezidentem, do letošního roku byl také členem Rady IUCN – Světového svazu ochrany přírody. Kromě zahraničních rozvojových projektů se věnuje také evropské ochraně přírody, především soustavě Natura 2000.

Federace EUROPARC je mezinárodní nezisková organizace, sdružující především chráněná území, ale také akademické či neziskové organizace. Tvoří ji dnes bezmála 400 členů z 36 zemí. Členové se uvnitř federace sdružují i podle regionální příslušnosti do sekcí (KRNAP je zakládajícím členem sekce EUROPARC Střední a východní Evropa, která dnes sdružuje 35 chráněných území ze 7 zemí) nebo podle zaměření. Krkonošský národní park na obou stranách státní hranice je tak jedním z prvních přeshraničních parků certifikovaných známkou Transboundary Park, ověřující kvalitu přeshraniční spolupráce mezi dvěma sousedícími chráněnými územími, rozdělenými státní hranicí.

Správa KRNAP vydala interiérové turistické mapy

Nejnovější mapa na trhu by měla sloužit návštěvníkům horských bud, hotelů a informačních center. Turisté jistě pamatují, že podobné nástěnné mapy dříve mívala ve svém interiéru kde která bouda. Současnou edicí turistických map Správa KRNAP navazuje na tuto tradici.

„S vydavatelem turistických map jsme zajistili aktualizaci mapového podkladu, zanesli do něj poslední změny v podobě nových klidových území a nyní tuto mapu přinášíme našim partnerům, samosprávám, školám a dalším krkonošským institucím,“ říká ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch.

Mapa má velikost 100 × 140 cm, je na laminovaném kartonu odolném před špínou a otěru. K dispozici je 500 ks těchto map.

Na jaře rozšíří krkonošskou turistickou infrastrukturu ještě dalších 33 venkovních stojanů s těmito mapami, které budou sloužit návštěvníkům Krkonoš na významných křižovatkách.

Zájemci o interiérové papírové mapy se mohou domluvit na osobním převzetí ve Vrchlabí na Správě KRNAP s garantem projektu Michalem Skalkou, mskalka@krnap.cz.

Vydání turistických map je součástí projektu Usměrnění návštěvnosti v Krkonošském národním parku vzhledem k zájmům ochrany přírody – VII. Etapa (CZ.05.4.27/0.0/0.0/20_142/0014014) financovaného z Operačního programu životní prostředí

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

7. KRKONOŠSKÁ MUZEA

Rekonstrukce Krkonošského muzea pokračuje

Práce na bývalém klášteře augustiniánů ve Vrchlabí, sídle Krkonošského muzea Správy KRNP, pokračují i přes všechny obtíže. Slavnostní otevření nového Návštěvnického centra Krkonošského národního parku plánujeme až na rok 2023, kdy budeme slavit 140. výročí založení muzea a 60. výročí vzniku Krkonošského národního parku.

Už samotné administrativní zpracování projektu bylo velmi náročné. Na stavební část realizace pak měla vliv neuspokojivá situace ve stavebnictví, kdy nedostatek pracovních kapacit a růst cen stavebních prací ovlivnil již začátek celé akce. Stavební a expoziční rekonstrukce kláštera nabrala zpoždění vlivem vysoké hladiny spodní vody, ale i opatřeními v souvislosti s epidemií viru covid-19 či nutným provedením statických zajištění základů objektu. Během bouracích prací byl v přízemí severní části objektu, v místě toalet, objeven původní kanalizační systém vedoucí z patra do přízemí a v přízemí ve východní části chodby byla odkryta původní dlažba, která byla uložena do depozitáře muzea.

V minulých měsících stavební firma vybudovala ve směru od parkoviště pod hřbitovem nový vstup do budoucího Návštěvnického centra. Jeho podoba – krkonošská skála kombinovaná s budoucím proskleným kvádrem – odkazuje na geologické zvláštnosti Krkonošského národního parku a zároveň na zdejší sepletí přírody se stopami lidské práce. Stavební práce nyní budou pokračovat zejména v interiéru objektu. Zároveň s probíhajícími stavebními pracemi připravujeme výběrové řízení na realizaci nové expozice.

Původní expozice Krkonošského muzea ve Vrchlabí byla slavnostně otevřena 28. dubna 1984. Expozice Kámen a život a Člověk a hory byly svého času špičkou muzejnictví v Česku. Navštívil ji více než 1 milion návštěvníků.

Nové Návštěvnické centrum Krkonošského národního parku představí návštěvníkům příběh Krkonoš, a to s ohledem na jedinečnou přírodu i ve vztahu k soužití přírody a člověka.

Projekt je finančně podpořen z prostředků EU v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) a Operačního programu Životní prostředí (OPŽP).

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Krkonošské muzeum Jilemnice

Muzeum je zařízením Správy Krkonošského národního parku a na provozu se finančně podílí město Jilemnice. Využívá budovy zámku (čp. 75), pivovaru (čp. 1) a zahradního domku.

Rok byl ovlivněn pandemií koronaviru COVID-19. Muzeum bylo pro veřejnost opět uzavřeno od 18. prosince 2020 do 4. května 2021. V tomto období jsme se zaměřili na údržbu, zpracování sbírkového fondu, přípravu výstav, ale také na publikační činnost a prezentaci v médiích. Konání kulturních akcí bylo i poté několikrát omezeno, přesto jsme nabídli několik výstav a doprovodných akcí.

Personální podmínky

Na plný úvazek pracovali vedoucí Bc. David Ulrych, odborní pracovníci Mgr. Martin Witkowski a Jana Krausová, kurátorka sbírkových fondů Tereza Tauchmanová, provozně-ekonomická pracovnice Veronika Houdová, průvodkyně Ing. Sabinu Rychterovou, která ukončila pracovní poměr k 31. březnu, vystřídala 1. května Ing. Lucie Exnerová, dále uklízečka Dana Hauková a na zkrácený úvazek pokladní Věra Kyzewetterová, Jaromíra Voborská, Mgr. Milena Janatová a Eva Martinová. V letní sezóně pomáhali s provozem brigádníci a v průběhu roku také praktikanti.

Návštěvnost

Pokles návštěvnosti kvůli uzavření muzea a omezení akcí byl velký a ubylo zejména hromadných výprav. Nevyrovnala jej ani poměrně vysoká návštěvnost v letní sezóně.

Celkem: 10 962 osob

Platících: 9 439 osob

(základní 3 100, zlevněné 3 931, rodinné 602 vstupenek – 2 408 osob)

Neplatících: 1 523 osob

Výstavy

Připravili jsme 6 nových výstav a 3 trvaly z předchozího roku.

Zámek (čp. 75) – výstavní síň

29. 5. 2020 – 6. 6. 2021 Stopy osvobození (kurátor Bc. David Ulrych)

19. 6. 2021 – 14. 11. 2021 Zdeněk Burian – Dobrodružství pravěku (kurátor Mgr. Martin Witkowski)

4. 12. 2021 – 30. 1. 2022 Perličkové Vánoce (kurátor Tereza Tauchmanová)

Pivovar (čp. 1) – výstavní síň

11. 12. 2020 – 31. 1. 2021 Já bych rád k Betlému (kurátor Bc. David Ulrych)

29. 5. 2021 – 21. 11. 2021 Z depozitářů muzea (kurátor Bc. David Ulrych, spoluautoři Mgr. Martin Witkowski, Jana Krausová, Tereza Tauchmanová)

27. 11. 2021 – 30. 1. 2022 Půjdem spolu do Betléma (kurátor Bc. David Ulrych)

Pivovar (čp. 1) – Erbovní sál

11. 12. 2020 – 6. 6. 2021 Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší (kurátor Mgr. Martin Witkowski)

12. 6. 2021 – 12. 9. 2021 Obrazy a plastiky ze Severočeské sbírky (kurátor Bc. David Ulrych, autor PhDr. Roman Karpaš)

25. 9. 2021 – 13. 3. 2022 Kouzlo zastaveného času aneb jak se Jilemnice bavila (kurátor Jana Krausová)

Výstavy mimo muzeum

Další 3 výstavy jsme uspořádali mimo muzeum.

11. 5. 2021 – 29. 8. 2021 Městském muzeum a galerii v Hořicích – Za drahými kameny do pravěku (kurátor Mgr. Martin Witkowski)

10. 6. 2021 – 30. 9. 2021 Městské muzeum v Jaroměři – Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší (kurátor Mgr. Martin Witkowski)

25. 11. 2021 – 27. 2. 2022 Městské muzeum a galerie v Hořicích – Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší (kurátor Mgr. Martin Witkowski)

Doprovodné akce

Uspořádali jsme 19 doprovodných akcí a přednášek v muzeu, 8 proběhlo mimo muzeum a 4 online.

Online

26. 2. 2021 Přednáška pro SŠ Lomnice nad Popelkou – Krkonošské muzeum v Jilemnici (přednášející Bc. David Ulrych)

12. 4. 2021 přednáška pro SZaŠ Kopidlno – Zámecký park v Jilemnici (přednášející Bc. David Ulrych)

13. 4. 2021 prohlídka výstavy Stopy osvobození (průvodce Bc. David Ulrych)

13. 4. 2021 prohlídka výstavy Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší (průvodce Mgr. Martin Witkowski)

V muzeu

2. 5. 2021 Komentovaná prohlídka výstavy Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší pro Klub českých turistů v Jilemnici (průvodce Mgr. Martin Witkowski)

2. 9. 2021 komentovaná prohlídka výstavy Obrazy a plastiky ze Severočeské sbírky (průvodce PhDr. Roman Karpaš, kurátor Bc. David Ulrych)

23. 9. 2021 Komentovaná prohlídka/přednáška – Historie lyžování na Jilemnicku (průvodce/přednášející Mgr. Martin Witkowski)

24. 9. 2021 vernisáž výstavy Kouzlo zastaveného času aneb jak se Jilemnice bavila (účinkující Bc. David Ulrych, Jana Krausová, Jiří Šimůnek)

7. 10. 2021 přednáška Život v armádách třicetileté války (přednášející Mgr. et Mgr. Klára Andresová, kurátor Bc. David Ulrych)

4. 11. 2021 přednáška Podzim a zima v lidové stravě Krkonoš (přednášející PhDr. Daniel Dědovský, kurátor Bc. David Ulrych)

10. 11. 2021 komentované prohlídky výstav Zdeněk Burian – Dobrodružství pravěku a Z depozitářů muzea (průvodci Mgr. Martin Witkowski a Bc. David Ulrych)

září–listopad 2021 celkem 13 speciálních doprovodných programů pro děti ze ZŠ z Rokytnice nad Jizerou, Jilemnice a Studence (přednášející Mgr. Martin Witkowski, spolupráce Mgr. Milena Janatová)

Mimo muzeum

10. 6. 2021 Přednáška v Městském muzeu v Jaroměři – Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší (přednášející Mgr. Martin Witkowski)

23. 6. 2021 Přednáška pro Bezmezer, o. p. s. – Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší (přednášející Mgr. Martin Witkowski)

24. 6. 2021 Přednáška v Městském muzeu a galerii v Hořicích – Za drahými kameny do pravěku (přednášející Mgr. Martin Witkowski)

25. 8. 2021 Přednáška pro Bezmezer, o. p. s. – Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší (přednášející Mgr. Martin Witkowski)

3. 11. 2021 Přednáška pro Spolek rodáků a přátel Turnova – Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší (přednášející Mgr. Martin Witkowski)

3. 11. 2021 Přednáška pro Spolek rodáků a přátel Turnova – Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší (přednášející Mgr. Martin Witkowski)

Poskytli jsme také prostory pro konání 3 akcí a 2 svateb, zejména v souvislosti s využitím sousedního Sloupového sálu spravovaného Společenským domem Jilm jako očkovačím centra a logickým hledáním náhrady pro konání akcí.

Publikační činnost a prezentace v médiích

Publikovali jsme 1 odbornou studii ve vlastivědné ročence a 26 článků a příspěvků v periodikách a tisku. Vystupovali jsme v 25 rozhlasových a 3 televizních vysíláních a řada dalších propagovala naše akce. Pokračovali jsme v aktivitě na webu a zejména na sociálních sítích, kde jsme publikovali 13 článků a desítky dalších příspěvků. Propagovali jsme muzeum na serverech v České republice, v Polsku a dokonce USA.

Bc. David Ulrych

Publikoval a informoval o dění v muzeu i mimo něj v časopise Krkonoše – Jizerské hory: 2/2021 Terrény – obraz Františka Kavána, 5/2021 Květnové povstání na Jilemnicku 1, 6/2021 Květnové povstání na Jilemnicku 2, 7/2021 Květnové povstání na Jilemnicku 3, 8/2021 Paseka – kresba Františka Kavána, Květnové povstání na Jilemnicku 4, 10/2021 Pamětní deska plk. Václava Knotka ve Studenci, 11/2021 130 let jilemnického muzea, 12/2021 Půjdem spolu do Betléma. Informoval o činnosti v muzeu ve Zpravodaji města Jilemnice: 5/2021 Muzeum v době epidemie. Spolupracoval s Českým rozhlasem Hradec Králové 18. 4. Mezinárodní den historických sídel, 1. 5. Květnové povstání na Jilemnicku, 4. 5. Svatý Florián, 18. 5. Mezinárodní den muzeí, 9. 7. Z depozitářů muzea, 9. 7. Obrazy a plastiky ze Severočeské sbírky, 28. 10. Vznik Československé republiky na Jilemnicku, 11. 11. Pomník padlých v Jilemnici, 30. 11. Muzeum o Vánocích, 13. 12. Betlémy, Českým rozhlasem Liberec: 21. 6. Stěhování obrazu Františka Kavána – Kotel v Krkonoších, 15. 7. Zvědavá ulička, 24. 11. Betlémy, Country rádiem: 22. 5. Aktuální výstavy, 9. 7. Aktuální výstavy, 3. 12. Betlémy a muzeum o Vánocích, rádiem Proglas: 22. 11. Betlémy, rádiem Kulíšek: 3. 12. Betlémy a muzeum o Vánocích. Pracoval v redakční radě odborného periodika Z Českého ráje a Podkrkonoší a byl stálým hostem Komise pro regeneraci Městské památkové zóny Jilemnice. Na facebooku publikoval 9 krátkých článků a desítky dalších příspěvků propagujících muzeum, na webu CATVUSA příspěvek o muzeu.

Mgr. Martin Witkowski

Publikoval v časopise Krkonoše – Jizerské hory: 2-12/2021 Putování za kamennými kříži, 10/2021 Zdeněk Burian – Dobrodružství pravěku, v časopise Pod Zvičinou: 5/2021 Putování za kamennými kříži, vlastivědné ročence Z Českého ráje a Podkrkonoší: Stavebně historický průzkum bývalé likérky v Horních Štěpanicích. Poskytl rozhovor do Hořického zpravodaje: 6/2021 Výstava „Za drahými kameny do pravěku“ očima autora Martina Witkowského a TV Hořice: Rozhovor k výstavě Za drahými kameny do pravěku. Spolupracoval s Českým rozhlasem Hradec Králové: Ilustrace „štorchovky“ od Zdeňka Buriana, Krkonošské muzeum v Jilemnici zve na výlet do pravěku, Dobrodružná cesta do pravěku za uměním malíře a grafika Zdeňka Buriana vás čeká v Jilemnici, Smírčí kříže měly zamezit i krevní mstě.

Vrah podepsal smlouvu s pozůstalými a mohl tak utéct smrti. Zúčastnil se natáčení České televize: Toulavá kamera – Horní Štěpanice (vysíláno 16. 1. 2022). Publikoval 2 články na facebooku.

Jana Krausová

Publikovala v časopise Krkonoše – Jizerské hory: 9/2021 Stanislav Šimůnek – Kouzlo zastaveného času. Spolupracovala s Českým rozhlasem Hradec Králové: 24. 9. výstava Kouzlo zastaveného času. Zúčastnila se natáčení České televize: 26. 4. Pečení na neděli. Publikovala 2 články na facebooku.

Tereza Tauchmanová

Publikovala v časopise Krkonoše – Jizerské hory: 1/2021 Kartonážka z Hrabačova. Spolupracovala s Českým rozhlasem Liberec: 1. 12. výstava Perličkové Vánoce a rádiem Proglas: 20. 12. výstava Perličkové Vánoce.

Spolupráce

Poskytli jsme materiály například pro natáčení filmu Poslední závod, dokumentu Industrie, pořadu Pečení na neděli nebo publikaci Zlatý klíč k památkám, leták Zvědavá ulička – malebná podkrkonošská architektura, kalendář Martinice v Krkonoších 2022 a podíleli se na přípravě knihy Pamětnice Roprachtická. Vyřídili jsme 75 badatelských dotazů. Bylo uskutečněno 21 výpůjček 391 předmětů na naše výstavy a naopak 14 zápůjček 76 předmětů na výstavy v jiných institucích. Další trvaly z předchozích let. Lze zmínit například zapůjčení obrazů na výstavu František Kaván Podmrak do Oblastní galerie Liberec nebo fotografií na výstavu Karkonosze Photography 1945–2021 do Biura Wystaw Artystycznych w Jeleniej Górze v rámci polsko-českého projektu Handmade Photography. Spolupracovali jsme tak s řadou institucí, zejména muzei, galeriemi a archivy, ale také s jednotlivci, jako umělci a sběrateli u nás i v zahraničí.

Práce se sbírkou

Většinou z darů, pozůstalostí a starého fondu jsme získali 240 přírůstkových čísel, odpovídajících 281 předmětům. Dotace Ministerstva kultury z programu ISO C – Výkup předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu nám umožnila zakoupit obraz Františka Kavána Krkonoš od Pančické louky z roku 1893. Mezi další zajímavé akvizice patřila kresba stejného autora s názvem Hradec Králové, pocházející z roku 1888, betlém z Jilemnice ze 40. let 20. století, pamětní sklenice z lesnické exkurze na jilemnickém panství v roce 1879, saně „rohačky“ z počátku 20. století, soubor petrolejových lamp z období od 2. poloviny 19. století do 1. poloviny 20. století, soubor předmětů, především textilu, ale i obrazů či modelu kostela původem z fary ve Studenci nebo smírčí kříž z lokality u rybníka Slané Bahno v katastru obce Horní Branná, který byl na místě nahrazen kopií.

Dotace Ministerstva kultury z programu ISO II/D – Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí nám umožnila restaurovat obrazy Františka Kavána Svatby táhnou přes vrcha a Na zarostlém rybníce, oba z roku 1896. Ve spolupráci s Oblastní galerií Liberec proběhlo restaurování autorových obrazů Na Staré hoře z roku 1893, Zima na Ďáblickém vrchu z roku 1892 a Bukovina z roku 1894. Konzervátorským zásahem prošel mědiryt Petra Paula Rubense Vztyčení kříže z 1. poloviny 17. století a lyžařská bota z konce 19. století. Vlastními silami proběhlo také vyčištění a konzervace rakouské jezdecké šavle vzor 1861, rakouské jezdecké perkusní pistole vzor 1859, bodáku na rakouskou pěchotní perkusní pušku Lorenz vzor 1854, rakouské myslivecké perkusní pušky Lorenz vzor 1854, pruské pěchotní jehlovky Dreyse M 1841, rakouského dělostřeleckého granátu z bojiště u Náchoda z roku 1866 a těžítka vyrobeného z artefaktů nalezených na bojišti u Chlumu z roku 1866 či rakouské šavle pro námořní důstojníky vzor 1850/71. Proběhlo také preventivní plynování depozitáře. Inventarizací prošla podsbírka Historie v počtu 3 406 inventárních čísel.

Knihovna

Získali jsme 38 publikací a 284 čísel periodik do knihovny. Bylo uskutečněno 50 knihovních výpůjček. Evidovali jsme 8 uživatelů.

Opravy a investice

Na zámecké budově čp. 75 bylo z rozpočtu města zrenovováno 53 vnějších částí oken. Došlo k výmalbě a výměně koberců v části expozice a kanceláři, výměně vodovodních baterií, osvětlení ve vitrínách a dalším drobným opravám. Rovněž byl zakoupen nový nábytek do kanceláří.

8. FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ SPRÁVY KRNPAP

Rozbory hospodaření lze nalézt ve speciální příloze Ročenky.

9. KONTAKTY, ADRESY

Správa Krkonošského národního parku Dobrovského 3 543 11 Vrchlabí tel.: 499 456 111 (ústředna)	Hlavní informační centrum náměstí Míru 223 543 11 Vrchlabí tel.: 499 456 761, 499 421 474
Informační středisko 543 51 Špindlerův Mlýn tel.: 499 493 228	Informační středisko 512 46 Harrachov tel.: 481 529 118
Informační středisko 542 21 Pec pod Sněžkou tel.: 499 896 213	Krkonošské muzeum náměstí Míru 224 543 11 Vrchlabí tel.: 499 456 761, 499 421 474
Krkonošské muzeum Památník zapadlých vlastenců 512 47 Paseky nad Jizerou tel.: 481 523 609	Krkonošské muzeum Husova 213 543 11 Vrchlabí tel.: 499 456 708
Expozice Šindelka 512 46 Harrachov tel.: 481 528 310	Krkonošské muzeum Zámek 1 514 01 Jilemnice tel.: 481 543 041
Záchranná stanice pro handicapované živočichy Dobrovského 3 543 01 Vrchlabí tel.: 499 456 769	Územní pracoviště Harrachov 512 46 Harrachov 325 tel.: 481 528 105
Územní pracoviště Špindlerův Mlýn 543 51 Špindlerův Mlýn 275 tel.: 499 433 175	Územní pracoviště Černý Důl 543 44 Černý Důl 58 tel.: 499 440 420
Územní pracoviště Rezek 512 38 Vítkovice v Krkonoších 176 tel.: 481 582 723	Územní pracoviště Horní Maršov 542 26 Horní Maršov 111 tel.: 499 871 102
Územní pracoviště Pec pod Sněžkou 542 21 Pec pod Sněžkou 145 tel.: 499 896 214	

ROČENKA

Správy Krkonošského národního parku 2021

Připravil kolektiv autorů Správy KRNAP

Redakce: Mgr. Radek Drahný, MBA

Vydala: Správa KRNAP, Vrchlabí v roce 2022